

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 42-1911)

Originalt emne

Arbejderforhold

Arbejderforhold/Arbejderforhold i Almindelighed

Lønninger

Lønninger/Lønninger i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 6. april 1911](#)
- 2) [Byrådsmødet den 20. april 1911](#)
- 3) [Byrådsmødet den 23. november 1911](#)
- 4) [Byrådsmødet den 11. januar 1912](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 6. april 1911 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 42-1911)

Fra det af Byraadet den 12. Januar d. A. nedsatte Lønudvalg forelaa følgende Indstilling angaaende Forslag til Overenskomster imellem Aarhus Kommune og de under den beskæftigede Arbejdere og Haandværkere:

"Lønudvalgets Medlemmer har ikke kunnet opnaa Enighed om en enstemmig Indstilling til Byraadet, men har delt sig i et Flertal bestaaende af d'Herrer F. F. Samuelson, M. Petersen og R. P. Jacobsen og et Mindretal bestaaende af d'Herrer J. Chr. Møller og Magnus Nielsen.

Der foreligger saaledes 2 Indstillinger med Forslag til en Overenskomst, saavel for Haandværkere som for Arbejdsmænd, der ere beskæftigede indenfor Kommunen, Flertalsindstillingen er Mærket A, og Mindretalsindstillingen er mærket B.

Lønudvalgets Medlemmer er enige i, da det har været ganske umuligt foruden at beskæftige sig med de timelønnede Haandværkere og Arbejdsmænd tillige at beskæftige sig med de under Lønregulativet staaende Personer, og da Forholdet tillige er saaledes, at Lønregulativet ikke kan opsiges, men er approberet af Ministeriet, at henstille til Byraadet, i Stedet for at regulere Lønregulativet i Stykkevis, at hele Lønregulativet til Efteraaret optages til Revision af et Udvalg, dog vil Udvalget. straks pointere, at Hensigten dermed ikke maa opfattes saaledes, at dette skulde medføre almindelig Lønforhøjelse.

Lønudvalgets Medlemmer er ligeledes enige om at henstille til Byraadet, at det Søn- og Helligdagsstilling ligdagstillæg, som for Tiden er 70 Øre, 80 Øre og 1 Kr. 05 Øre pr. Time for henholdsvis Kedelpassere, Maskinassistenter af II Kl., Mekanikere og Retorthusarbejdere, fra 1. April 1911 bliver ensartet og lønnes med 1 Kr. 10 Øre pr. Time.

Ligeledes er Lønudvalgets Medlemmer enige

iat foreslaa Bibeholdelse af de af Budgetudvalget foreslaaede Lønforandringer for Kontorassistent Frk. Kruse, Brandsvendene og Ting- og Arresthusbetjentene".

Det fra Udvalgets Flertal indstillede Forslag til Overenskomst mellem Byraadet og "De kommunale Arbejdsmænds Fagforening" var saalydende:

§ 1.

Den normale Arbejdstids Længde indenfor Aarhus Kommune samt for Arbejde, Kommunen bortliciterer, er 9 Timer fra 1. April 1911 til 31. Marts 1912, 8 ½ Time fra 1. April 1912 til 31. Marts 1913 og derefter 8 Timer daglig. Hvor 8 Timers Arbejdsdag har været indført, bibeholdes den i samme Udstrækning som nu og betales med den højeste Lønsats som nævnt i § 12. Den normale Arbejdstid skal falde imellem

6 Morgen og 6 Aften. Overarbejde samt Søn- og Helligdagsarbejde indskrænkes til det mindst mulige.

§ 2.

Alt Overarbejde, gældende saavel for Kommunen som for Licitationsarbejde, betales med et Tillæg af 50 % de første 3 Timer efter den normale Arbejdstids Ophør, derefter og indtil

den normale Arbejdstids Begyndelse betales med 100 % Tillæg. Søn- og Helligdagsarbejde betales med et Tillæg af 100 %, dog herfra undtages disse Arbejdere, der arbejder i kontinuerlig Drift, som ikke får Ekstrabetaling for Natarbejde.

§ 3.

Arbejdsmændene indenfor Belysningsvæsenet og andre kommunale Institutioner, hvor der beskæftiges mindst 5 Arbejdere vælges af Organisationen en Arbejder, som skal være deres Repræsentant og Tillidsmand, han er forpligtet til at forebringe deres Klager eller Henstillinger overfor Ledelsen, forsaavidt den enkelte Arbejder ikke selv kan ordne sine Forhold.

§ 4.

Akkordarbejde kan ikke indføres i nogen Form uden efter Forhandling imellem Ledelsen og Arbejdsmændenes Tillidsmand.

Kan Enighed om Akkord ikke opnaas, skal Arbejdet udføres paa Timeløn. Ved alt Akkordarbejde er Timelønnen garanteret.

§5.

Retorthusarbejderne lønnes som hidtil med Kr. 5,05 pr. Vagt eller Kr. 30,30 ugentlig. Til Retorthusarbejdere henregnes: Fyrbødere, Kultrillere, Kokestrillere, Retortrensere, Maskinpassere og Rørrensere.

Arbejdstiden for Retorthusarbejdere, Maskinpasseren i Vandgasværket og Amoniakkogeren er 8 Timer. Søn- og Helligdagsarbejde betales med 1 Kr. 10 Øre i Timen eller 8 Kr. 80 Øre for en Helligdags Vagt. Ligestillet i Lønning med Retorthusarbejdere er Maskinpasseren i Vandgasværket og Amoniakkogeren.

For Arbejde ved Kullosning i Kulgaarden, Rensning af Tjæreledninger, Pasning og Rensning af Tjærecentrifugen, samt for Udskylning af Ventilbrønde og Rensning af Hovedledninger betales et Tillæg af 5 Øre pr. Time til den for Pladsarbejdere gældende Timeløn.

Arbejdet skiftes saa vidt muligt imellem Arbejderne. Regler desangaaende samt for Helligdagsarbejdets Fordeling ordnes ved en Forhandling imellem Ledelsen og Tillidsmanden.

Ved Nedbrydning og Opbygning af gamle Ovne erhoder Arbejdsmændene samme Tillæg

som den faste Murer. For Rensning af Dampkedler, Rensning af Rensekasser og Udtrilning af Myremalm betales 1 Kr. ekstra pr. Dag

§ 6.

Ved Afløsning i Retorthuset i al Almindelighed skal Arbejdsmænd afløse Arbejdsmænd, herfra undtages Afløsning paa Søn- og Helligdage samt under Ferie og Sygdom.

Ved alt Rørledningsarbejde skal der være en faglært Arbejder til Stede, ved faglært Arbejder forstaas ikke alene Smede- og Maskinarbejdere, men tillige disse Arbejdere, som i flere Aar har været beskæftiget ved Rørledningsarbejde.

§ 7.

For Havnevæsenets Folk gælder tillige følgende: Tjærearbejde betales med et Tillæg af 5 Øre i Timen. Havnevæsenet leverer til Arbejdsbrug de nødvendige Træskostøvler samt Olietøj. For Rensning af Kloaker samt for W. C. betales 75 Øre pr. Time. Overarbejde betales med samme Tillæg som foran nævnt.

Ved alt Kloakarbejde udleveres Olietøj og Træskostøvler, ligesom der udleveres det fornødne Værktøj.

§ 8.

Som Ferie- & Pensionsberettiget regnes saadanne Arbejdsmænd at være, som er beskæftigede i Kommunens Tjeneste i mindst 225 Dage af 1 Aar.

Saadanne Arbejdsmænd erholde med fuld Timeløn en aarlig Sommerferie af 6 Hverdage, der saa vidt muligt skal staa i Forbindelse med 2 Søndage, ligeledes erholde saadanne Arbejdsmænd under Sygdoms- og Ulykkestilfælde, naar der fremlægges Lægeattest eller Sygekassekvittering, fuld Timeløn i de første 13 Uger minus den Pengehjælp, som Sygekassen eller Ulykkesforsikringen yder. Efter 13 Ugers Forløb erholder den Tilskadekomne Understøttelse i Henhold til Ulykkesforsikringslovens Regler.

§ 9.

Paa Valgdage til Folketinget gives der Fridag fra Kl. 9 Formiddag. Saa fremt den mundtlige Valghandling afskaffes dog først fra Middag, alt under fornødent Hensyn til den daglige Drift, paa disse Dage erholde Arbejderne fuld Timeløn.

Paa kommunale Valgdage samt Valgdage til Landstinget for den almindelige

Vælgerklasse kan Arbejdere, som har Valgret, skiftevis faa to Timers Frihed uden Afkortning i Lønnen.

Ønsker Arbejderne fri 1. Maj fra Middag, skal denne Tilladelse gives i saa vid Udstrækning som mulig, for denne Dag erholdes ingen Løn.

Disse Fridage bør ligeledes ordnes ved Forhandling imellem Ledelsen og Tillidsmanden.

§ 10.

Ved Kommunen kan kun beskæftigedes organiserede Arbejdsmænd, som tilhører Dansk Arbejdsmands Forbund.

§ 11.

Kommunens Arbejdere er pligtige til at være Medlem af en statsanerkendt Sygekasse og at sikre sig den højeste Pengehjælp, der kan faas.

§ 12.

Lønnen i al Almindelighed beregnes som Timeløn saaledes: fra 1. April 1911 til 31. Marts 1912 50 Øre pr. Time, fra 1. April 1912 til 31. Marts 1913 52 Øre pr. Time og fra 1. April 1913 55 Øre pr. Time.

Denne Løn er gældende for alle Kommunens Arbejdere, dog for Skovarbejderne kun for disse, som er bosiddende inden for Kommunen.

§ 13.

For alt Arbejde, som Kommunen bortliciterer, betales samme Timeløn som for Kommunens øvrige Arbejdere, for saa vidt der ikke eksisterer anden Overenskomst mellem "Dansk Arbejdsmands Forbund" og Mester-Organisationerne i Aarhus angaaende Arbejde af samme Art.

§ 14.

Lygteændernes Løn bliver saaledes: fra 1. April 1911 til 31. Marts 1912 20 Kr. pr. Uge, fra 1. April 1912 til 31. Marts 1913 22 Kr. pr. Uge, fra 1. April 1913 til Overenskomstens Udløb 24 Kr. pr. Uge.

Distrikterne inddeles efter Ledelsens Skøn dog ikke ud over 75 Lygter i de Distrikter, hvor Lygterne staar tættest og noget mindre i Yderdistrikterne.

Pudsning af Lygterne skal foretages uden Vederlag dog mindst en Gang hver 14. Dag af Halvdelen af Lygtetænderne, de øvrige skal deltage i Netpaasætning eller andet Arbejde, efter Ledelsens Skøn, dog ikke udover 3 Timer daglig. Saa fremt automatiske Lygtetændingsapparater indføres, skal Lygtetænderne saa vidt muligt beskæftiges ved andet Arbejde indenfor Kommunen.

§ 15.

For en Vejlængde af indtil 2 Kilometer for Arbejde, der udføres Syd for Byen fra Hadsherredsvej og Frederikshøj Kro, Nord for Byen fra Skowangsvej og Vest for Byen fra den projekterede Ringgade, godtgøres $\frac{1}{2}$ Time Morgen og $\frac{1}{2}$ Time Aften, og en Afstand af indtil 4 Kilometer fra ovennævnte Steder godtgøres 1 Time Morgen og 1 Time Aften, af den fastsatte Arbejdstid.

§ 16.

Ansættes en Mand som timelønnet Kontrol eller Formand, betales der ham et dagligt Tillæg af 50 Øre, dog maa han deltage i Arbejdet i den Udstrækning, som den tilsynshavende Ingeniør eller Driftsledelse finder formaalstjenligt.

Den, der udtages til Kontrol, skal fortrinsvis udtages blandt Kommunens Folk, der i flere Aar har arbejdet for Kommunen.

§ 17-

Arbejdsmænd, først og fremmest gifte, der er bosiddende i Aarhus, er Formændene forpligtede til fortrinsvis og saa vidt mulig efter Anciennitet at tage i Arbejde.

§ 18.

Anmodes en Mand om at møde paa Arbejde om Morgenen og intet Arbejde faar, tilfalder der ham $\frac{1}{4}$ Dagløn, for saa vidt at Naturforholdene ikke er Skyld deri.

Mindste Betaling for en Mand, der er i Arbejde, er $\frac{1}{2}$ Dagløn.

Ved Besættelsen af faste Pladser i Kommunen skal der særlig tages Hensyn til Arbejdere, der har arbejdet for Kommunen i længere Tid, alt under fornødent Hensyn til Kvalifikationer.

§ 19.

Stridigheder, der maatte opstaa mellem Arbejdere og Kommunen, afgøres efter Regler for Behandling af faglig Strid jvnf. : Norm. for faglig Strid af 17/8 1908, dog at der, hvis Løsning

ikke opnaas ved Mægling i Striden jvnf. § 4 i Reglerne, skal Sagen henvises til Behandling mellem Repræsentanter fra Byraadet og Arbejderne, hvorefter Forhandlingerne fortsættes som § 5 i Reglerne. Der kan ikke etableres Strejke, forinden alle Mæglingsinstanser har været prøvede.

§ 20.

Denne Overenskomst træder i Kraft den 1. April 1911 og er gældende til den 1. Oktober 1914 og kan da opsiges med 3 Maaneders Varsel, første Gang til Ophør den 1. Oktober 1914.

Det fra Udvalgets Flertal indstillede Forslag til Overenskomst mellem Byraadet og Belysningsvæsenets, Havnens og Vandværkets Haandværkere var saalydende:

§ 1.

Den normale Arbejdstids Længde er 9 Timer fra 1. April 1911 til 31. Marts 1912, 8 1/7 Time fra 1. April 1912 til 31. Marts 1913 og derefter 8 Timer daglig.

Den normale Arbejdstid skal i al Almindelighed falde imellem 6 Morgen og 6 Aften.

Overarbejde, Søn- og Helligdagsarbejde indskrænkes til det mindst mulige.

§ 2'

Overarbejde i de første 3 Timer efter den normale Arbejdstids Ophør betales med 50 % Tillæg, derefter og indtil den normale Arbejdstids Begyndelse betales med 100 % Tillæg.

Arbejde paa Søn- og Helligdage betales med 100 % Tillæg.

§ 3.

Haandværkere ogigestillede indenfor Belysningsvæsenet og andre Steder, hvor mindst 5 Haandværkere er beskæftigede, vælger af deres Midte en Tillidsmand, som er forpligtet til at forebringe deres Klager og Henstillinger og føre deres Forhandlinger overfor Ledelsen, dog kun for saa vidt den enkelte Arbejder ikke selv kan ordne sine Forhold.

§ 4.

Akkordarbejde kan indføres efter Forhandling imellem Ledelsen og Haandværkernes Tillidsmand.

Kan Enighed om Akkord ikke opnaas, skal Arbejdet udføres paa Timeløn.

Ved alt Akkordarbejde er Timelønnen garanteret.

§ 5.

Ved Afløsning i Retorthiset, i al Almindelighed skal Haandværkere afløse Haandværkere.

Ved alt Rørledningsarbejde skal der være en faglært Arbejder til Stede, ved faglært Arbejder forstaas ikke alene Smede- og Maskinarbejdere, men tillige de Arbejdere, som i flere Aar har været beskæftigede ved Rørledningsarbejde.

§ 6.

Ved Kommunen kan kun beskæftiges organiserede Haandværkere.

Ved organiserede Haandværkere forstaas Haandværkere, som er Medlem af en Organisation, der staar under de samvirkende Fagforbund eller Fællesorganisationen i Aarhus.

& 7.

Kommunens Haandværkere er pligtige til at være Medlem af en statsanerkendt Sygekasse og at sikre sig den højeste Pengehjælp, der kan faas.

I Sygdom og Ulykkestilfælde betales, naar der fremlægges Lægeattest eller Sygekassekvittering, fuld Timeløn i de første 13 Uger minus den Pengehjælp, som Sygekassen og Ulykkesforsikringen yder.

Efter 13 Ugers Forløb erholder den Tilskadekomne Understøttelse efter Ulykkesforsikrings Lovens Regler.

§ 8.

Lønnen for Haandværkere beregnes i al Almindelighed som Timeløn saaledes: fra 1. April 1911 til 31. Marts 1912 58 Øre pr. Time, fra 1. April 1912 til 31. Marts 1913 61 Øre pr.

Time og fra 1. April 1913 65 Øre pr. Time.

§ 9.

For Blylodning betales 1 Kr. ekstra pr. Dag. Ved særlig snavset Arbejde, hvor Kommunens Overtrækstøj benyttes, har Arbejderne Ret til at vadske sig 15 Minutter før Arbejdets Ophør.

§ 10.

Alle fastansatte Haandværkere, der har været beskæftigede mindst 225 Dage i

Kommunens Tjeneste,erholde en Sommerferie afmindst 6

Hverdage medfuld Lønning, saa vidtmuligt

Forbindelse med 2 Søndage.

§ 11.

Paa Valgdage til Folketinget gives der Fridag fra Kl. 9 Formiddag. Saa fremt den mundtlige Valghandling afskaffes dog først fra Middag, alt under fornødent Hensyn til den daglige Drift, paa disse Dage erholde Arbejderne fuld Timeløn.

Paa kommunale Valgdage samt Valgdage til Landstinget for den almindelige Vælgerklasse kan Arbejderne, som har Valgret, skiftevis faa to Timers Frihed uden Afkortning i Lønnen.

Ønsker Arbejderne fri 1. Maj fra Middag, skal denne Tilladelse gives i saa vid Udstrækning som mulig, for Frihed denne Dag erholdes ingen Løn.

Disse Fridage bør ligeledes ordnes ved Forhandling imellem Ledelsen og Tillidsmanden.

§ 12.

Ved Afskedigelser, paa Grund af Mangel paa Arbejde, skal saa vidt muligt først afskediges de Haandværkere, der sidst er antagne i Kommunens Tjeneste.

En Haandværker, der er afskediget af fornævnte Grund, har, naar der atter er Brug for hans Arbejdskraft, fortrinsvis Ret til at blive antaget.

§ 13.

Denne Overenskomst træder i Kraft den 1. April 1911 og er gældende til 1. Oktober 1914, kan da opsiges med 3 Maaneders Varsel, første Gang til Ophør den 1. Oktober 1914.

Det fra Udvalgets Mindretal indstillede Forslag til Overenskomst mellem Byraadet og "De kommunale Arbejdsmænds Fagforening" var saalydende •

§ 1.

Den almindelige Arbejdstid for kommunale Arbejdere er 9 ½ Time daglig i Maanederne Marts-Oktober, og for Maanederne November- Februar 9 Timer, der efter de respektive Udvalgs Bestemmelse henlægges til Tiden mellem 6 Morgen og 6 Aften.

For Brolægnings væsenets Arbejdere er den almindelige Arbejdstid ligeledes 9 ½ Time i

Maanederne Marts-Oktober, for Maanederne November og Februar 9 Timer og for Maanederne December og Januar 8 Timer.

Havnens Arbejdstid er 9 ½ Time i Maanederne Marts-Oktober og 8 Timer i Maanederne November-Februar.

§ 2.

Alt Overarbejde betales med et Tillæg af 33 ½ % indtil Kl. 9 Aften. Natarbejde, Søn- og Helligdagsarbejde betales med et Tillæg af 67 %".

§ 3.

Der forbeholdes Udvalget eller Ledelsen Ret til i særlige Tilfælde at antage mindre arbejdsføre Folk til en mindre Timeløn.

§ 4.

Akkordarbejde kan udføres i den Udstrækning, som Ledelsen bestemmer.

§ 5.

Retorthusarbejdere lønnes som hidtil med Kr. 30. 30 ugentlig eller 63 1/8 Øre pr. Time.

Til Retorthusarbejdere henregnes: Fyrbødere, Kultrillere, Kokestrillere, Retortrensere, Maskinpassere og Rørrensere. Arbejdstiden for Retorthusarbejdere, Maskinpasseren i Vandgasværket og Amoniakkogeren er 8 Timer. Hvor Arbejdstiden er 8 Timer med kontinuerlig Drift, betales intet Tillæg for Natarbejde, hvorimod der for Helligdagsarbejde betales et Tillæg af 67 %. Retorthusarbejderne, der paa Maskinassistenternes Fridage gør Tjeneste som Maskinførere, lønnes med Kr. 5,55 for en Hverdags Vagt og Kr. 8. 80 for en Helligdags Vagt.

Ligestillet i Lønning med Retorthusarbejdere er Maskinpasseren i Vandgasværket og Amoniakkogeren.

For Arbejde i Kul gaarden og for Rensning af Tjæreledninger samt for Pasning og Rensning af Tjærecentrifugen betales et Tillæg af 5 Øre pr. Time til den for Pladsarbejdere gældende Timeløn.

§ 6.

Til Afløsning af Maskinassistenterne i Retorthuset paa de reglementerede Fridage eller under Sygdomsforfald anvendes dels Formænd dels Maskinarbejdere og

Retorthusarbejdere.

§ 7.

For Rensning af Kloaker og W. C. betales en Timeløn af 75 Øre.

For Havnevæsenets Folk gælder tillige følgende: Tjærearbejde betales med et Tillæg af 5 Øre i Timen. Havnevæsenet leverer de til Arbejdsbrug nødvendige Træskostøvler samt Olieøj.

§ 8.

Timelønnede Folk, der i 1 Aar har haft Arbejde for Kommunen i mindst 250 Dage, betragtes som faste Folk og er berettiget til en Sommerferie paa 6 Hverdage i Forbindelse med 1 Søndag med fuld Lønning.

§ 9.

Dagen for Folketingsvalg betragtes ikke som Helligdag, men der gives, saalænge den nuværende Ordning med mundtlig Valghandling er gældende, Fridag uden Lønning fra Kl. 9 Formiddag i saa stor Udstrækning, som Driften tillader det. Paa Valgdage til Landstinget og Byraadet kan der mod Afkortning i Lønningen gives Arbejderne skiftevis Frihed i indtil 2 Timer.

§ 10.

Arbejds mænd, der søger Beskæftigelse ved Kommunen, skal være organiserede Folk.

§ 11.

Arbejdere, der komme til Skade i Kommunens Tjeneste, har Ret til at faa fuld Lønning med Fradrag af Sygekassehjælpen i de første 13 Uger, medens der, efter Udløbet af de 13 Uger, forholdes efter Ulykkesforsikrings Lovens Regler.

§ 12.

Pladsarbejdere lønnes i de Maaneder, hvor der arbejdes i 9 ½ Time, med en Timeløn af 43 Øre, og i de Maaneder, hvor der arbejdes i i 9 Timer, med en Timeløn af 45 Øre. Arbejdere ved Brolægningsvæsenet, Vandværket, Havnen og andre kommunale Institutioner - med Undtagelse af Skovene - lønnes lig Pladsarbejdere.

Faste Arbejdere lønnes i de Maaneder, hvor der arbejdes i 9 ½ Time, med en Timeløn af

43 Øre, og i de Maaneder, hvor der arbejdes i 9 Timer, med en Timeløn af 45 Øre. I de Maaneder, hvor der kun arbejdes 8 Timer, er Timelønnen 49 Øre.

Løse Arbejdere lønnes i de Maaneder, hvor der arbejdes 9 ½ Time, med 47 Øre, og i de Maaneder, hvor der arbejdes 9 Timer eller derunder, med en Timeløn af 50 Øre.

§ 13.

For Beton- og Kloakarbejde, som Kommunen bortliciterer, betales samme Timeløn som for Kommunens øvrige Arbejder, for saa vidt der ikke eksisterer anden Overenskomst mellem "Dansk Arbejdsmands Forbund" og Mester Organisationerne i Aarhus angaaende Arbejde af samme Art.

§ 14.

Lygtetændere lønnes med 2 Kr. pr. Dag. For Pudsning, der foretages hver anden Uge, betales 7 Øre pr. Lygte. Tøning af Lygter betales med 45 Øre pr. Time. Der tilstaas hver Lygtetænder en Fridag hver 3. Uge uden Afkortning i Lønnen.

§ 15.

For Arbejde, hvor Arbejdspladsen Syd for Byen ligger indtil 2 Kilometer fra Hads Herreds Vejen, Nord for Byen fra Skovvangs vej og Vest for Byen fra den projekterede Ringgade, godtgøres ½ Time Morgen og ½ Time Aften, og for en Afstand fra ovennævnte Steder af mellem 2 og 4 Kilometer godtgøres 1 Time Morgen og 1 Time Aften af den fastsatte Arbejdstid.

Ansættes en Mand som timelønnet Kontrol, betales der ham, under Forudsætning af at han deltager i det paagældende Arbejde, et dagligt Løntillæg af 50 Øre. Den, der udtages til Kontrol, skal fortrinsvis udtages blandt Kommunens Folk, der i flere Aar har arbejdet for Kommunen.

Arbejdsmænd, der er gifte og bosiddende indenfor Aarhus Bygrænse, er Formanden forpligtet til fortrinsvis at tage i Arbejde.

Anmodes en Mand om at møde paa Arbejde om Morgenen og intet Arbejde faar, tilfalder der ham 1/4 Dagløn, dog ikke, hvis Vejrforholdene lægger Hindringer i Vejen for Arbejdets Fremme. Ved Besættelse af faste Pladser i Kommunen bør der særlig tages Hensyn til Arbejdere, der har arbejdet for Kommunen i længere Tid.

§ 16.

Stridigheder, der maatte opstaa mellem Arbejdere og Kommunen, afgøres efter Regler for Behandling af faglig Strid jvfr. Norm for faglig Strid af 17/8 1908, dog at der, hvis Løsning ikke opnaas ved Mægling i Striden jfr. § 4 i Reglerne, skal Sagen henvises til Behandling mellem Repræsentanter fra Byraadet og Arbejderne, hvorefter fortsættes som § 5 i Reglerne. Der kan ikke etableres Strejke, forinden alle Mæglings Instanser har været prøvet.

§ 17.

Overenskomsten varer i 4 Aar og 8 Maaneder og kan opsiges med 3 Maaneders Varsel, første Gang til Ophør den 1. Januar 1916.

Det fra Udvalgets Mindretal indstillede Forslag til Overenskomst mellem Byraadet og Belysningsvæsenets, Havnens og Vandværkets Haandværkere var saalydende:

§ 1.

Den normale Arbejdstid i Maanederne Marts- Oktober er 9 ½ Time og i Maanederne November-Februar 9 Timer, der efter de respektive Udvalgs Bestemmelse henlægges til Tiden fra

6 Morgen til 6 Aften.

Brolægningsvæsenets Arbejdstid er 9 ½ Time i Maanederne Marts-Oktober, for Maanederne November og Februar 9 Timer og for Maanederne December og Januar 8 Timer.

Havnens Arbejdstid er 9 ½ Time i Maanederne Marts-Oktober og 8 Timer i Maanederne November-Februar.

§ 2.

For Overarbejde til 9 Aften betales 50 % Tillæg, øvrigt Overarbejde, Søn- og Helligdagsarbejde betales med 100 % Tillæg. For Blylodning betales 1 Kr. ekstra pr. Dag.

§ 3.

Enhver Haandværker, der har arbejdet for Kommunen 1 Aar, og i dette Tidsrum arbejdet mindst 250 Dage, er berettiget til en samlet Ferie paa 6 Hverdage med fuld Løn.

§ 4.

Valg til Folketinget betragtes ikke som Helligdag, men der gives, saalænge den

nuværende Ordning med mundtlig Valghandling gælder, fri fra 9 Formiddag i saa stor Udstrækning som muligt.

Det samme gælder 1. Maj fra Kl. 12 Middag.

Paa Valgdage til Landstinget og Byraadet kan der mod Afkortning i Lønningen gives Arbejderne skiftevis Frihed i indtil 2 Timer.

§ 5.

Til Afløsning af Maskinassistenterne paa de reglementerede Fridage eller under Sygdomsforfald anvendes dels Formænd dels Maskinarbejdere og Retorthusarbejdere; Maskinarbejdere lønnes for denne Tjeneste med Kr. 7.00 for en Hverdagsvagt og Kr. 8,80 for en Helligdagsvagt.

§ 6.

Ved Kommunen kan kun antages organiserede Arbejdere.

§ 7.

Haandværkere, der kommer til Skade i Kommunens Tjeneste, har Ret til at faa fuld Løn med Fradrag af Sygekassehjælp i de første 13 Uger, medens der efter Udløbet af de 13 Uger forholdes efter Ulykkesforsikrings Lovens Reglement.

§ 8.

Alle Haandværkere med Undtagelse af Maskinarbejder Carl Jensen og Tømrer A. Jensen ved Belysningsvæsenet, hvilke lønnes med henholdsvis 150 og 100 Kr. pr. Maaned, er timelønnede.

Maskinarbejdere, Smede, Murere, Tømrere og Malere betales med henholdsvis 55 og 57 Øre pr. Time, alt efter om de arbejder 97a eller

9 Timer daglig.

§ 9.

Overenskomsten varer i 4 Aar og 8 Maaneder og kan opsiges med 3 Maaneders Varsel, første Gang til Ophør 1. Januar 1916.

§ 10.

Angaaende Disharmonier, der maatte opstaa mellem Haandværkere og Kommunen, maa

der træffes særlige Forholdsregler.

Fra Lønudvalget forelægger endvidere følgende Meddelelse angående Merudgiften ved Gennemførelsen af Forslagene:

"Merudgiften til Lønninger vil ved Gennemførelse af hoslagte af Lønudvalgets Flertal vedtagne Forslag til Overenskomst med "De kommunale Arbejdsmands Fagforening" og Kommunens timelønnende Haandværkere andrage for 1911-12 ca. 51700 Kr., der fordeler sig saaledes :

Vej- og Kloakvæsenet ca. 10500 Kr.

Vandværket..... "4500"

Belysningsvæsenet "22500"

Skovene..... "3200"

Havnen "1100"

51700 Kr.

Efter Mindretalsindstillingen vil Merudgiften til Lønninger andrage for 1911-12:

Belysningsvæsenet..... ca. 7500 Kr.

Havnen "3375"

Brolægningsvæsenet..... "6125"

17000 Kr.

Samuelson gennemgik først den almindelige Indstilling, saaledes som den ovenfor er aftrykt, og derefter Merudgiften efter Flertallets Forslag. Han bemærkede herunder, at Merudgiften efter de oprindeligt opstillede Krav vilde være blevet 174000 Kr., men at Arbejderne alligevel forhaabentlig vilde være tilfreds med Flertallets Forslag. Merudgiften efter dette var vel ret stor, men der syntes dog god Grund til at gaa med til den, da den angik dem, der var lavest nede i Løn, og da Embeds- og Bestillingsmændene ved Lønregulativet havde faaet deres Lønforhold forandret. Foruden en lille Lønforhøjelse, var der ogsaa Forslag om en Forkortelse af Arbejdstiden. Kravet havde oprindelig været en Arbejdstid paa 8 Timer og en Maanedsløn for Haandværkere paa 150 Kr. Hele Udvalget havde været enigt om at forkorte Arbejdstiden noget, men at man ikke kunde indgaa paa at give Maanedsløn, da man derved vilde binde sig til en Del Folk, som man til Tider kunde

blive nødt til at afskedige. Han gennemgik dernæst begge Forslag angaaende Arbejdstidens Længde og fremhævede herunder, at der baade for Flertallet og for Mindretallet her laa et Princip til Grund for Forslagene. For ham selv vilde det have været unaturligt, om han ikke var gaaet med til Flertallets Forslag, da han allerede i 1903 i Belysningsudvalget havde stillet Forslag om en kortere Arbejdstid. At man ikke straks kunde gaa over til en 8 Timers Arbejdsdag, skyldtes de økonomiske Forhold. Han omtalte dernæst Tillæget for Haandværkernes Søn- og Helligdagsarbejde og den ny Bestemmelse om Indførelse af Systemet med en Tillidsmand, hvor mindst 5 Mand var beskæftiget. Tillidsmanden skulde vælges af Arbejderne selv og paa deres Vegne forhandle med Arbejdslederen om de forskellige Forhold. Denne Ordning vilde efter Talerens Mening skabe mere tilfredshed paa Arbejdspladserne og bedre Forhold for Udvalgene. Hele Udvalget var enigt om at hævde, at alle Arbejderne skulde være organiserede og derved ved at være Medlemmer af Arbejdsløshedskasserne have Pligt til at støtte deres mindre godt stillede Kolleger. Ligeledes havde Udvalget været enigt om, at det var enhver Arbejders Pligt at være Medlem af en statsanerkendt Sygekasse. Efter Overenskomsternes Vedtagelse kunde man derfor nedlægge den kommunale Sygekasse for alle de Medlemmers Vedkommende, der kunde blive Medlem af en statsanerkendt Sygekasse. Udvalgets Flertal mente endvidere, at Arbejderne under Sygdom burde have fuld Løn, idet man ikke havde Lov til at mistænke de timelønnende Folk niere end de maanedslønnede, som fik fuld Løn i Sygdomstilfælde. Taleren omtalte dernæst Flertallets Forslag med Hensyn til Haandværkernes Timebetaling og pegede paa, at Ugelønnen derefter kun vilde blive ca. 31 Kr., hvilket ikke var mere, end der blev tjent mange Steder i den private Industri. Endvidere omtalte han Flertallets Forslag med Hensyn til Frihed paa Valgdage og bemærkede herved, at man ikke havde ment det rigtigt at imødekomme Kravet om Frihed den 1. Maj, da man ansaa det for rigtigt, at de kommunale Arbejdere ligesaavel som alle andre Arbejdere maatte ofre de Timer, det var nødvendigt for at deltage i Dagens Demonstration. Da det var uheldigt, at Overenskomsten udløb til en 1. April, altsaa lige ved Lægningen af Budgettet, foreslog Flertallet, at den ny Overenskomst skulde gælde i 3 ½ Aar og altsaa udløb til 1. Oktober 1914. Taleren gik derefter over til at omtale Overenskomsten med Arbejdsmændene og fremhævede herunder særlig Bestemmelsen i § 8, hvorefter Dagetalen for at regnes som fast Arbejder foresloges nedsat fra 250 Dage til 225 Dage. Da man var blevet enige om at se at komme bort fra, at faste og løse Arbejdere lønnedes forskelligt, hvilket til Tider havde voldet adskillige Bryderier og ogsaa nogen

Misundelse blandt Arbejderne, vilde Bestemmelsen vel imidlertid ikke faa synderlig stor Betydning. Han omtalte dernæst Flertallets Forslag angaaende Arbejdernes Timeløn og bemærkede, at der maaske var et svagt Punkt i Bestemmelserne for udbudt Arbejde. Han skulde dog i den Henseende ganske overlade til Formanden som Jurist at afgøre, om Ordlyden af § 13 var tilstrækkelig. Med Hensyn til Lygtetænderne havde der været nogen Vanskelighed, idet en Del af disse var opslidte i den private Industri, inden de kom i Kommunens Tjeneste, og saaledes ikke fuldt arbejdsdygtigt. De havde imidlertid stillet Krav om at lønnes som de andre Arbejdsmænd, og Flertallet indstillede at lønne dem med henholdsvis 20 Kr., 22 Kr. og 24 Kr. om Ugen i tre Aar. Det derved opnaaede Tillæg var tilsyneladende ret stort, da de nu kun havde 12 Kr. 60 Øre + Betaling for Lygternes Pudsnings, ialt godt 14 Kr. om Ugen, men Forøgelsen var ogsaa kun tilsyneladende stort, idet man stillede som Betingelse, at den ene Halvdel af dem skulde pudse Lygterne og den anden Halvdel deltage i forskelligt Arbejde saasom Paasætningen af Net. Desuden havde man tænkt at gøre Lygtetændernes Distrikter større, ligesom der i Overenskomsten var aabnet Belysningsvæsenet Adgang til Automattænding. For Fiemtiden vilde det endelig blive naturligt kun at ansætte Folk, der ikke var over den Alder, 40-43 Aar, man ellers satte som Maksimum ved Funktionærers Ansættelse. Sluttelig anbefalede han Flertallets Forslag til de to Overenskomster.

Møller udtalte, at Udvalgets Arbejde maatte gaa ud paa at undersøge, hvorledes Byens Arbejdere blev lønnet i Forhold til andre Kommuner Arbejdere og til Arbejdere i private Erhverv. Det vilde nemlig være uretfærdigt, om Byens Arbejdere skulde lønnes ganske betydeligt bedre end Arbejderne i de private Virksomheder. Taleren vilde med Glæde være med til, at Kommunen skulde være en god Arbejdsgiver, men han kunde ikke gaa med til at stille dens Arbejdere ganske betydeligt bedre end andre. Et andet Hensyn var desuden Byens finansielle Stilling. Man kunde nok sige, at Skatteyderne var anstrengte, saa en uberettiget Forhøjelse af Skatteprocenten burde undgaas. Det var Talerens Overbevisning, at der kun kunde have været opnaaet Enighed i Udvalget derved, at den ene overbød den anden, og da Hr. Magnus Nielsen og Taleren ikke havde villet være med dertil, fremkom de med en Mindretalsindstilling. Denne havde Raadets Medlemmer formentlig set, saa han skulde kun omtale enkelte af dens Paragraffer og sammenligne dem med Flertallets Forslag samt med Forholdene i andre Byer og i private Erhverv. Medens Flertallet forlangte Arbejdstiden nedsat til først 9 Timer og senere til 8 ½ og 8 Timer, var den i Randers, Aalborg, Odense og Horsens 10 Timer, i Frederiksberg 9 1/4 Time og i København ved

I Odense og Aalborg var der desuden fornylig truffet Overenskomst med "Dansk Arbejdsmandsforbund" paa samme Grundlag. Flertallet havde altsaa stillet Forslag om en Arbejdstid, der var betydelig kortere end i andre Byer og de fleste private Erhverv. At Arbejderne ikke vilde modtage Mindretallets Forslag om 9 ½ Time, sagde sig selv, naar der samtidigt fremkom et saadant Overbud. Flertallets Forslag om at betale Overarbejde med 50 % og 100% Tillæg vilde sikkert volde Vanskeligheder ved Entrepriser, idet private Entreprenører næppe vilde være bundet til en saadan Overpris eller faa Lov af deres Organisation til at betale den. Desuden vilde Kommunens Entreprenørarbejder blive betydeligt fordyret ved denne Bestemmelse. I Aalborg var der endelig for ganske nylig sluttet Overenskomst om 50 % Tillæg for Overarbejde om Søndagen. Det syntes Mindretallet ganske overflødigt, at Arbejderne skulde have en Tillidsmand, naar der var 5 Mand paa en Arbejdsplads, og det havde derfor indsat en Paragraf om, at Udvalgene skulde have Ret til i særlige Tilfælde at antage mindre arbejdsdygtige Folk til en mindre Timeløn. Efter Flertallets § 3 vilde Konsekvensen blive, at Kommunen enten maatte beholde de gamle, mindre arbejdsdygtige Folk til fuld Løn eller ogsaa afskedige dem. Efter Flertallets Affattelse af § 4 vilde alt Akkordarbejde være udelukket, skønt Akkord efter Talerens Mening var den mest retfærdige Form, da der efter den blev betalt for det Arbejde, der blev udført. Flittige og dygtige Arbejdere vilde være bedst tjent med at arbejde, efter Akkord. Han ønskede at spørge Flertallet, hvad der mentes med sidste Punktum i § 4:

"Ved alt Akkordarbejde er Timeløn garanteret". Hvis denne Bestemmelse skulde betyde, at Arbejderne fik lige meget, enten de havde Akkord eller ej, saa var der ikke megen Respekt for en indgaaet Overenskomst. Angaaende Arbejdet i Retorhuset vilde der mulig blive truffet en Ordning, hvorefter Kommunen kunde spare en Del; skønt der ikke kunde siges noget derom nu, havde Flertallet sikkert alligevel regnet med denne eventuelle Besparelse, idet det havde regnet med et Fradrag paa 5000 Kr. Slutningen af § 5 i Flertallets Affattelse syntes uheldig, idet man efter den vilde tage det egentlige Ansvar fra Ledelsen, saaledes at Udvalgene fik forøget Arbejde. Efter de nugældende Regler skulde en Arbejdsmand arbejde 250 Dage af et Aar i Kommunens Tjeneste for at regnes for fast Arbejder. Flertallet foreslog imidlertid nu Tallet sat ned til 225 Dage. Dette var naturligvis rart nok for Arbejderne, men om det vilde være heldigt for Kommunen, var noget andet. Bestemmelsen om, at Arbejderne skulde have fri paa Valgdage med fuld Løn, vilde sikkert skabe Misfornøjelse hos alle de mange, der ikke kunde opnaa en saadan Begunstigelse.

Mindretallet skulde dog ikke have noget imod at gaa med til denne Indrømmelse, hvis det kunde hjælpe til bedre Enighed paa andre Punkter. Mindretallet kunde tiltræde, at Arbejdsændene under Kommunen som hidtil skulde være organiserede, men uaar Flertallet forlangte, at de skulde staa under de samvirkende Fagforbund, kunde Flertallet ikke følge med. De kommunale Arbejdere kunde jo saa lige saa vel som andre gøre Strejke, men Kommunen kunde ikke saaledes som en privat Arbejdsgiver staa i nogen Organisation og vilde altsaa være ret værgeløs. Mindretallet havde intet imod, at Arbejderne stod under de samvirkende Fagforbund, men det burde være en frivillig Sag, saa Taleren skulde anbefale Mindretallets Affattelse af § 10, hvori der kun forlangtes, at Arbejderne skulde være organiserede Folk. I § 11 indstillede Mindretallet at give tilskadekomne Arbejdere fuld Løn med Fradrag af Sygekassehjælpen. Udvalgets Flertal vilde imidlertid ogsaa under almindelig Sygdom give fuld Løn i 13 Uger. Skulde denne Post blive vedtaget, kunde Taleren tænke sig det nødvendigt, at Folk, der ønskede at antages, maatte møde med Lægeattest. I hvert Fald vilde det sikkert blive en ret betydelig Udgift for Kommunen, og Sygeudgifterne vilde ikke blive mindre. Naar Hr. Samuelson til Støtte for Flertallets Forslag om at sætte Timelønnen til 50, 52 og 55 Øre anførte, at Arbejderne var langt nede i Løn, var dette ikke ganske rigtigt, da de her var lige saa højt oppe som i nogen anden Provinsby. I Odense var Timelønnen saaledes gennemsnitlig 39 Øre, i Aalborg 39 Øre for løse og 40 Øre for faste Folk, i Randers 40 Øre, i Frederiksberg 42 Øre og i København 47 Øre for Jord- og Kloakarbejdere. De bedst lønnede i private Erhverv, Murarbejdsændene havde i Aalborg og Randers 39 Øre og i Aarhus 42 Øre, og i Jernindustrien var der nylig sluttet Overenskomst om 35 Øre. Man bød altsaa her over 25 % mere, end der blev givet i Odense, Aalborg og Randers, og 20 % over, hvad der blev givet i Frederiksberg, foruden at de kommunale Arbejdere havde forskellige andre. Goder som Sommerferie med fuld Løn og Pension. Naar Mindretallet derfor indstillede at give 43, 45 og 49 Øre, altsaa 7 % mere end i Aalborg, Odense og Randers, havde det strakt sig saa langt, det fandt forsvareligt. Det var ikke vanskeligt at være godgørende med andres Penge, i dette Tilfælde Skatteydernes, men man maatte huske, at de daarligst stillede af Byens Borgere kom med til at betale. At Arbejderne modtog det bedste Tilbud, var selvfølgelig, men om det var den bedste Administration af Borgernes Penge, var noget andet Under denne Bestemmelse var Skovarbejderne, der hidtil havde haft 37 Øre i Timen, taget med, dog kun forsaavidt de boede i Kommunen, skønt de aller fleste hidtil havde arbejdet efter Akkord, og skønt Skovrider Pries mente, at det vilde være meget vanskeligt at indføre

Timeløn. Det mest mærkelige var dog, at de, der boede i Skaade og andre Steder udenfor Bygrænsen, kun skulde have 37 Øre, da man ved at gøre denne Forskel kun vilde opnaa at skabe Misfornøjelse. Efter Flertallets Forslag vilde Merudgiften til Lygtetænderne blive ca. 4000 Kr. Denne Udgift saa Mindretallet ingen Grund til at gaa med til, da Halvdelen af Lygtetænderne var ældre og delvis uarbejdsdygtige Folk, som Kommunen ikke havde haft fra unge af. Naar Mindretallet foreslog 2 Kr. om Dagen plus Betaling for Pudsning af Lygterne, maatte det synes en god Betaling for det Arbejde. At give 20, 22 og 24 Kr. pr. Uge, saaledes som Flertallet foreslog, forekom Taleren i hvert Fald at være noget at misbruge Kommunens Penge. I Aalborg var Betalingen efter den ny Overenskomst

11 Kr. 30 Øre pr. Uge plus Betaling for Pudsningen. At Flertallet saa ved Siden af forlangte andet Arbejde af Lygtetænderne, betød ikke meget, da man intet Arbejde havde til dem. Taleren omtalte derefter kortelig Overenskomsten med Haandværkerne og paaviste herunder, at Lønnen for disse efter Flertallets Forslag vilde blive betydeligt højere end i andre Byer og 25 % mere end hos private Arbejdsgivere, skønt Lønnen hos disse sidste blev bragt en Del op ved Akkord. - Taleren omtalte dernæst Forhandlingernes Forløb. Mindretallet var fremkommet med et Forslag, som det fandt fuldt forsvarligt, men Flertallet indstillede betydeligt højere Priser. Hvis der havde været rigtig Mening i det, havde man først forhandlet om Mindretallets Forslag; dette var imidlertid ikke sket, idet Flertallets Forslag var blevet oplæst umiddelbart efter Mindretallets. Grunden til, at der ikke var blevet forhandlet om dette først, kunde Taleren tænke sig, var, at Arbejderne mulig delvis vilde have akcepteret det. Han ønskede at spørge Flertallet, om det vilde have forhandlet paa samme Maade, hvis det skulde have forhandlet for egen Regning. Flertallet maatte vist noget have glemt, at det var Kommunens Repræsentanter og først og fremmest havde Pligt til at varetage dens Interesse. Naar man i andre Byer saa Aarhus gaa med til en saa betydelig Stigning, vilde man tro, at her var helt ideelle Forhold, og en Masse Arbejdere vilde søge hertil, uden at man havde Arbejde til dem. Desuden vilde man ved at betale saa meget mere end andre Steder ogsaa vanskeliggøre Forholdene for de private Arbejdsgivere og derved skade Erhvervslivet. Den opstillede Beregning af Udgifterne var i nogen Grad kalkulatorisk, og Taleren var overbevist om, at Merudgiften efter Flertallets Forslag vilde blive ca. 55000 og ikke 52000 Kr. Udgiften til Skovarbejderne vilde saaledes snarere blive forøget med 4500 Kr. end med 3200 Kr., ligesom ogsaa Merudgiften til Belysningsvæsenet vilde blive 23500 Kr. og ikke 22500 Kr. I 1912-13 vilde Merudgiften blive ca. 75000 Kr. og i 1913 - 14 ca. 88900 Kr., for de tre Aar ialt godt og vel 214000 Kr.,

og der kunde godt komme mere til, idet man kunde risikere at Overenskomsten med Renovationsentreprenøren kunde blive opsagt. En Del vilde der ogsaa komme til udenfor Budgettet, saa Merudgiften skulde nok i de tre Aar blive over 252000 Kr. Merudgiften efter Mindretallets Forslag var beregnet at blive 17000 Kr. i Aar, men vilde sandsynligvis kun blive 14000 Kr. I de tre Aar ialt 42000 Kr. Forskellen paa Flertallets og Mindretallets Forslag var altsaa for de tre Aar ikke mindre end 210000 Kr. - Under Budgetbehandlingen havde Hr. Simonsen udtalt Haabet om, at de kommunale Arbejdere maatte faa en klækkelig Forhøjelse. Denne Spaadom syntes nu ganske at gaa i Opfyldelse. Efter Talerens Mening havde Socialdemokraterne i Øjeblikket Flertal i Byraadet, fordi de hidtil havde ført en maadeholden Kommunalpolitik, men det var hans Overbevisning, at det, hvis de gennemførte Flertallets Forslag uden Ændringer, vilde blive et meget stort Spørgsmaal, om de efter næste Valg vilde have Flertal. Forretningsfører Hansen havde ladet sig forstaa med, at han ansaa Forhøjelsen i Aalborg for ret klækkelig, saa det var Talerens Overbevisning, at de sidste 2 Øre havde været ganske overflødige. Naar Arbejderne i Aalborg var tilfreds med 40 Øre, og de her kunde faa 48 Øre, vilde det ikke være tænkeligt, at Arbejdsmandsforbundet skulde tillade en Strejke for de 2 sidste Øres Skyld. Sluttelig anbefalede Taleren Mindretallets Forslag, som han fandt forsvarligt i alle Henseender.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Sagen ifølge Forretningsordenen skulde til to Behandlinger, og at det i og for sig ogsaa vilde være behageligt, om den kunde komme i Budgetudvalget, saaledes at dette kunde faa Lejlighed til at skønne over dens finansielle Betydning. Man var imidlertid nu inde i et nyt Regnskabsaar, men Ligningen skulde afsluttes, saa han vilde alligevel foreslaa, at Sagen mellem 1. og 2. Behandling blev henvist til Budgetudvalget for at faa afgjort, under hvilken Form Beløbet kunde indføres i Budgettet. Som Formand for Budgetudvalget vilde han dog allerede nu knytte nogle Bemærkninger til Sagen. Det forekom ham nemlig, at den Begivenhed, man stod overfor, vilde være ret afgørende i det kommunale Liv, idet det var første Gang, man saa den fulde Konsekvens af et socialdemokratisk Flertal her i Landet. Man havde ganske vist før set Socialdemokraterne stemme som Parti for en Anskuelse eller for Personer, hvad der intet var at sige til, men her mødte man antagelig en Beslutning, der paa det faglige Omraade stillede Flertallet i Spidsen for Arbejdernes Organisation. Et Byraad var paa Forhaand ret ilde stædt, naar det drejede sig om Lønforbedringer fra Kommunens Arbejderes Side, idet Arbejderne havde deres store stærke Fagforeninger, hvorimod Kommunen var ret værgeløs, da den ikke kunde indmelde sig i en Arbejdsgiverforening, og de kommunale

Formaal ikke kunde tilsidesættes. Kommunen var altsaa i en saadan Situation forhindret i at bruge de Magtmidler, som de andre havde. Dette burde føre til, at Forholdet mellem Kommunen og dens Arbejdere blev anderledes end i private Virksomheder. Paa den ene Side burde Arbejderne fraskrive sig Retten til at strejke, og paa den anden Side maatte Kommunen give dem en bedre Stilling end andre Arbejdere. Saaledes var Forholdet imidlertid ikke. Spørgsmaalet var altsaa, om de Arbejdere, der varetog Samfundets daglige Liv, ikke burde stilles anderledes end andre. Som Forholdene imidlertid var, paahvilede der Kommunens Repræsentanter en særlig Pligt til at staa paa Kommunens Side. Til en Kontrakts Tilblivelse hørte der to Parter, hvis Interesser maatte brydes, til de begge saa deres Fordel varetaget ved den endelige Kontrakt. I dette Tilfælde havde Udvalgets Flertal næppe sat Kommunens Interesser op mod Arbejdernes. Der havde i Virkeligheden ikke fundet nogen egentlig Kontraktforhandling Sted, den ene Part havde svigtet, og hvis Flertallets Forslag blev vedtaget, var det ikke Indgaaelse af en Overenskomst, men en ensidig Fastsættelse af Lønnen i Partiets Interesse, hvad man ikke havde Lov til. Dette var stærke Ord, men at de ikke var for stærke, syntes klart at fremgaa af Tallene i Forslaget og af Hr. Møllers Udvikling af, hvorledes Forhandlingerne var foregaaet. Taleren havde Lyst til at spørge Flertallet, hvorfor det egentlig var blevet staaende ved de ca. 50000 Kr. Det forekom ham at være saa vilkaarligt, at Udvalgets Flertal ikke kunde have forhandlet som Part med en anden Part. Skulde Flertallets Forslag blive vedtaget, vilde Aarhus komme til at indtage en Undtagelsesstilling blandt Kommunerne, og han benøvede ikke at fremhæve de store Ulemper, dette kunde medføre for Byen. De bemidlede vilde man støde fra sig ved den høje Skatteprocent, og Udgiften til Hjelpekasse og lignende vilde stige derved, at man trak ubemidlede til sig. Samtidig med Lønforhøjelsen foreslog Flertallet Arbejdstiden nedsat om to Aar til 8 Timer. Taleren havde altid anset en 8 Timers Arbejdsdag for meget heldig, men naar Nedsættelsen skete under saa ugunstige Tider og samtidig med en saa abnorm Stigning i Lønnen, kunde han ikke gaa med. Overfor Hr. Samuelssens Bemærkning om, at § 13 syntes noget uklar, mente han, at Bestemmelsen nødvendigvis maatte med ind i de almindelige Betingelser for de kommunale Arbejders Udførelse. Taleren kunde ikke indse andet, end at Overenskomsten i Flertallets Affattelse vilde være særdeles skadelig for Kommunens Interesser, og han maatte derfor forbeholde sig sin Stilling. Han vilde gerne give Socialdemokraterne et godt Raad, skønt det vel var tvivlsomt, om de tog imod det, da de plejede at være sig selv nok. Hans Mening var imidlertid, at de ved at vedtage Flertallets Forslag vilde give Byen en

mere fremskudt Stilling, end den kunde taale, og han skulde derfor henstille, at man henskød Sagen under Forligsmanden eller ordnede den paa anden lignende Maade. Han kunde meget vel slutte sig til Mindretallets Forslag og maatte paa Kommunens Vegne nedlægge en bestemt Protest imod det, der skulde ske i Byraadet i Dag.

Samuelson hævdede, at en Ugeløn af 27 Kr. ikke i nogen Maade kunde siges at være for meget, og at de af ham opgivne Merudgifter vilde komme til at passe. Naturligvis var Forhandlingerne blevet ført paa sædvanlig Maade, men Hr. Møller havde ved hvert Møde siddet med Uret i Haanden og ikke haft Tid til at overvære Mødernes Slutning. Under saadanne Forhold maatte Hr. Møller finde sig i, at andre førte Forhandlingerne. Taleren kunde ikke indse, hvad det skulde have ført til at forhandle om Mindretallets Forslag, som ikke paa noget Punkt opfyldte Arbejdernes Krav. I Hr. Møllers Branche havde man maaske ikke Brug for nogen Tillidsmand, fordi Ledelsen der endnu sagde, hvorledes det skulde være; men den Mode var ikke almindelig mellem Haandværkere. Taleren kunde ikke se noget nedværdigende for Kommunens Embedsmænd mænd ved at forhandle med Arbejdernes Tillidsmand; denne Ordning vilde netop føre til et udmærket Samarbejde. At Timelønnen var garanteret ved Akkordarbejde, var meget almindelig indenfor den private Industri. Bestemmelsen om de 225 Dage blev indsat den Dag, da Forretningsfører Hansen var her; men Hr. Møller havde ikke Tid til at afvente Forhandlingens Afslutning. Nedsættelsen i Arbejdsdagens Antal havde imidlertid ikke nogen Betydning, naar Timebetalingen blev ens for faste og løse Arbejdere. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Arbejdernes Organisationspligt havde Hr. Møller i Udvalget staaet i Modsætningsforhold til Hr. Magnus Nielsen, og Flertallet havde hævdet, at Arbejderne skulde høre ind enten under de samvirkende Fagforbund eller Fællesorganisationen i Aarhus. At Kommunen intet Modtræk havde i Tilfælde af Strejke, passede ikke, da der jo netop fandtes en Bestemmelse om, at Strejke ikke kunde iværksættes, uden der var søgt Forlig ved alle Instanser. Naar Hr. Møller undrede sig over, at de udenbys Skovarbejder kun skulde have 37 Øre i Timen, men de indenbys 50 Øre, mente Hr. Møller altsaa, at man skulde strække sig endnu videre. Forøvrigt havde Skovarbejderne fra Skaade Overenskomst med Kommunen. Taleren fandt det lidt uforsvarligt af Hr. Møller at sige, at man ingen Brug havde for Lygtetændernes Arbejdskraft. Derved at Lygtetænderne overtog Netpaasætningen, vilde man spare 2800 Kr. om Aaret, og de kunde endda overtage mere Arbejde. Personlig var Taleren stemt for Akkord, og der var jo ogsaa i Overenskomsten med Haandværkerne indsat en Bestemmelse om, at Akkord kunde indføres efter Forhandling ; men selvfølgelig

maatte Timelønnen være garanteret. Hr. Møllers Insinuation om, at Flertallet ikke havde forhandlet som for det selv, maatte Taleren bestemt tilbagevise. Flertallet havde fuldt ud været sig Ansvar bevidst og havde netop tilkendegivet Arbejderne, at det var deres Pligt at udnytte Tiden i fuldeste Maal. Hr. Møller mente, at de sidste 2 Øre var overflødige, men Hr. Møller havde selv været saa uforsigtig i sit Forslag at ansætte Timelønnen for de løse Arbejdere til 50 Øre, saa man var nødt til at tage de 2 Øre med, naar man vil udligne Forholdet, da de løse Arbejdere ellers vilde faa mindre. Overfor Formanden bemærkede han, at han havde været sig sit Ansvar som Byraadsmedlem bevidst, og at han troede, den største Del af Borgerskabet vilde finde, at Socialdemokraterne førte en maadeholden Kommunalpolitik. Deres Afstemning i denne Sag vil derfor næppe bidrage til, at de ved næste Valg mistede deres Flertal.

Marinus Petersen hævdede bestemt, at Flertallet netop havde forhandlet for Kommunen, som det vilde have forhandlet for sig selv og saaledes, at det kunde forsvare det overfor baade de mindre og de større Skatteydere. Paa den anden Side skulde han gerne indrømme, at han maaske mere havde forhandlet som Arbejder end som Arbejdsgiver og ikke som Hr. Møller udelukkende set paa Sagen fra et Arbejdsgiverstandpunkt. Naar Formanden havde draget i Tvivl, at der var ført en egentlig Kontraktforhandling, og havde udtalt Tvivl om, at Udvalgets Flertal havde gjort sin Pligt, saa kunde Taleren berolige Formanden med, at Taleren mente fuldt ud at have opfyldt sin Pligt som Borgernes Repræsentant. At Hr. Møller var forbavset over Forskellen paa Flertallets og Mindretallets Forslag, laa formodentlig i, at Hr. Møller nærmest saa paa Forholdet som privat Arbejdsgiver. Taleren skulde ikke komme ind paa at omtale Forholdene i den private Industri, men kun henvise til, at Arbejdsgiverne der kun gav det knappest, de kunde, og at Arbejderne der næsten skulde slaas for at beholde den Smule, de havde. Saadanne Forhold kunde man selvfølgelig ikke have i Kommunen. Der taltes saa meget om, at Kommunen ingen Modvægt havde mod en Strejke, men Taleren kunde slet ikke tænke sig, at en Kommune skulde byde sine Arbejdere saadanne Forhold, at en Strejke blev nødvendig. Det der blev givet efter Flertallets Forslag, betød absolut ikke noget Flotteri. Det bedste for Kommunens Arbejdere var naturligvis, at de ikke var udsat for Arbejdsløshed, men det kunde Kommunen dog ikke være bekendt at regne med, hvad man ej heller gjorde, naar det gjaldt de højerestillede af Kommunens Funktionærer. Taleren havde intet imod, at Dygtigheden i dens forskellige Former blev betalt, men han maatte paa den anden Side forlange, at den Arbejder, hvis Arbejdskraft man krævede, maatte kunne leve nogenlunde.

Han troede ikke, at den nu foreslaaede Lønforhøjelse vilde forrykke Forholdene i den private Industri, men selv om den skulde bevirke, at Arbejderne der fik et Par Øre mere, vilde der ingen Skade være sket, da de alle Steder fik for lidt. Overfor Hr. Møller maatte han gøre opmærksom paa, at mange Lønoverenskomster indeholdt en Bestemmelse om, at Timelønnen skulde være sikret, naar der blev arbejdet paa Akkord, ganske simpelt fordi de private Arbejdsgivere erkendte, at Timelønnen var Lavmaalet. Udvalgets Flertal havde intet imod, at visse Pladser blev betragtet som Retræteposter, men det vilde tilkendegive, at man ikke burde skubbe en Mand bort, fordi han var blevet ældre, og at en Mand ikke skulde have mindre i Løn, naar han havde slidt sig op i Kommunens Tjeneste. En saadan Betragtning saa man heller aldrig gjort gældende overfor Embedsmændene. Hr. Møllers Tale om de faglige Organisationer beroede sikkert paa et Fejlsyn. Naar Flertallet havde stillet sig som sket med Hensyn til Arbejdernes Organisationspligt, var det, fordi det vilde sikre sig, at de kommunale Arbejdere kom til at yde noget til at støtte de daarligst stillede i Samfundet. Naar Embedsmændene, der dog som Regel var bedre lønnede end Arbejderne, skulde have fuld Løn under Sygdom, var der ingen Grund til at stille de daarligst lønnede ringere. Den af Formanden og Hr. Møller udtalte Frygt for, at Reformen skulde bevirke ikke alene en pekuniær Udgift, men ogsaa en Tilstrømning til Byen, var sikkert noget ubegrundet, da man jo alle Steder vidste, at Kommunen kun raadede over et begrænset Antal Pladser, og da de private Arbejdsgivere jo endnu ikke har overbudt deres Kolleger andre Steder. Da man, før Socialdemokraterne fik Flertal i Byraadet, forhøjede Embedsmændenes Løn, blev Forholdene ikke forrykket.

Jakob Jensen vilde takke Formanden for den faderlige Formaning og for Udtalelsen om, at Byraadets Flertal, hvis det stemte for Udvalgsflertallets Forslag, vilde stemme parti vis. Desuden vilde han gerne takke for Udtalelsen om, at Socialdemokraterne ved flere Lejligheder skulde have sat Partifæller ind paa en eller anden Plads. De første 6 Aar, Taleren havde siddet i Byraadet, havde han haft Følelsen af, at Højre altid stemte partimæssigt, og han havde set Folk, man før havde indrømmet en fremskudt Plads, blive skudt ud, naar de tillod sig at ytre deres Frisind. Den samme Følelse havde han endnu, men han vilde dog bede Formanden, hvis denne kunde, vise ham en eneste Lejlighed, hvor Socialdemokraterne havde været uheldige, naar de havde haft Indstillings- eller Besættelsesret. En Sum paa 51000 Kr. skulde man selvfølgelig ikke give ud uden at tænke over det, men i 1908-09, da Formanden, Hr. Moustén og Taleren sad i Udvalg sammen, maatte Hr. Moustén og Taleren dog finde sig i, at Pengene rullede anderledes rask, skønt

de saa og paatalte, at Beslutningerne blev taget helt ud i det blaa; men bag efter var baade Hr. Mousten og Taleren med til at honorere Kravene. Formanden havde udtalt, at Socialdemokraterne ikke vilde varetage Byens Interesser ved at stemme for Flertallets Forslag, men Taleren kunde sikkert faa samtlige Medlemmer af Byraadets Højre til at sige det samme om Formanden ved mange andre Lejligheder. At de kommunale Arbejdere burde staa anderledes end andre, var rigtigt, men han stolede ogsaa trygt paa, at de ikke vilde strejke, naar de blev nogenlunde behandlet. Blev de ikke det, havde de intet andet Vaaben end Strejke. Det vilde være rart at vide, hvad Formanden mente med Udtalelsen om at forbeholde sig sin Stilling. Formodentlig mentes der, at Formanden vilde sætte Byraadets Beslutning ud af Kraft. Det kunde Formanden maaske gøre, men dog kun for en stærkt begrænset Tid. Fra 1901 til 1906 var det Socialdemokraterne, der holdt igen, naar Højre kom med deres flotte Bevillinger. I 1896 var en Overlærers Løn 2400 Kr. stigende til 3300 Kr., nu var den 3200 Kr. stigende til 4200 Kr. Vel var Overlærerne ikke kommunale Embedsmænd men Højre havde dog Del i Stigningen. En anden kommunal Embedsmand havde i 1900 3000 Kr., nu 6000 Kr.; en havde 1500 Kr., nu 2400 Kr.; en havde 1800 Kr., nu 3000 Kr.; en 3200 Kr., nu 5000 Kr.; en 2700 Kr., nu 4000 Kr.; en 3300 Kr., nu 3800 Kr.; en 4000 Kr., nu 7000 Kr. Det var Lønstigninger, der forslag noget i Modsætning til den Forhøjelse paa 140 Kr. pr. Arbejder om Aaret, der nu var Forslag om, og hvorefter en Arbejder, der arbejdede 270 Dage om Aaret vilde faa en Aarsløn paa 1215 Kr., arbejdede han hele Aaret 1350 Kr. Taleren gad vide, hvormange af Forslagets Modstandere, der kunde leve af det tredobbelte. Med Hensyn til § 4 i Flertallets Forslag vilde Taleren haabe, at Arbejderne vilde komme med Ønske om Indførelse af Akkord, hvad de godt kunde gøre under de nuværende Organisationsformer. Da Arbejderne ingen Organisationer havde, var Forholdet et andet; det havde Taleren Erfaring for. Naar der skulde fastsættes en Norm for, hvad der skulde regnes for fast Arbejde, var det naturligt at gaa ned til 225 Dage, som Brolægningsudvalget, for hvilket Hr. Magnus Nielsen var Formand, forlængst havde regnet med. Taleren vilde anse det for klogt, om der ikke blev udbetalt Sygepenge for de første 2-3 Dage, men den samme Regel burde naturligvis gælde for Funktionærerne under Regulativet. Han vilde indtrængende anmode Udvalget om at indføre en Bestemmelse om, at Overenskomsten ikke berørte de Arbejdere, med hvem der i Forvejen var sluttet Kontrakt. Ordlyden i Overenskomsten, om at Lygtetænderne skulde foretage Lygtepudsninger uden Vederlag, forekom ham uheldig; der burde staa, at Pudsningen hørte med til deres Arbejde, og at de iøvrigt skulde besørge andet Arbejde i indtil 3 Timer

daglig. Bestemmelserne i §§ 12 og 17, hvorefter Arbejderne skulde antages eller afskediges efter Anciennitet, fandt han heller ikke helt heldig, da ogsaa andre Hensyn kunde gøre sig gældende. Nogen Risiko ved at forandre denne Bestemmelse kunde Arbejderne ikke løbe, da de skulde være organiserede. Han var endvidere en bestemt Modstander af Bestemmelserne i samme Paragrafer om, at Arbejderne og Haandværkerne fortrinsvis skulde antages blandt dem, der tidligere havde arbejdet for Kommunen, idet han forment, andre arbejdsledige maatte have samme Ret. Bestemmelsen i § 9 for Haandværkere, om at de skulde have 15 Minutter til at vadske sig i, kunde nok bortfalde, naar Arbejdstiden blev nedsat til 8 Timer, eftersom den let kunde give Anledning til Strid. Ligeledes vilde man maaske være bedst tjent med at slette Bestemmelsen i § 18, om at faste Pladser fortrinsvis skulde besættes med ældre Arbejdere. Taleren skulde dog kun stille bestemt Forslag om Ændring af § 13. - Der var næppe Grund til at tage saa højtideligt paa hele denne Sag. Naar man tidligere havde bevilget fra 500 Kr. til 900 Kroners Tillæg, betød de 140 Kr., det nu drejede sig om, ikke saa meget. De store Skatteydere havde, saa længe Taleren havde kendt dem, stedse søgt at unddrage sig Kommunens Byrder Vilde Ligningskommissionen tidligere ikke gaa paa Akkord med dem, truede de straks med at flytte. Da Taleren i sin Tid havde siddet i Ligningskommissionen, havde man sat en Skatteyder i 350000 Kroners Indtægt. Vedkommende truede med at flytte, men maatte, da han gjorde Alvor af sin Trudsel og virkelig flyttede til København, give Selvangivelse om at have haft en Indtægt af 800000 Kr. Den Slags Folk kunde Bvraadet ikke rette sine Beslutninger efter. For faa Dage siden havde to af Byens Rigmænd byttet Villa. Den, der tidligere havde ejet Villaen, havde sidste Aar kun haft en lille Indtægt og flyttede nu ind i Byen, den anden havde haft en stor Indtægt og flyttede nu ud. - Han kunde i Hovedtrækkene anbefale Flertallets Forslag, dog med de omtalte Henstillinger og Ændringsforslag. Oprindelig havde han tænkt sig Timelønnen sat til 48 Øre, at den nu blev 50 Øre, skyldtes sikkert Hr. Møllers Snedighed. Forskellige Udtalelser ved Budgetbehandlingen havde ogsaa deres Andel i, at man nu maatte saa højt op. Havde Lønudvalget været stærkt nok til helt at annullere Budgetudvalgets Forslag, var det maaske heller ikke blevet saa meget. Forøvrigt var al videre Diskussion overflødig, for Flertallet veg ikke tilbage for faderlige Formaninger eller noget andet.

Simonsen formodede, at man, efter den skarpe Maade Formanden tog fat paa, kunde vente, at Formanden vilde gøre Brug af sin Myndighed som kongelig Embedsmand til midlertidig at sætte en Byraadsbeslutning ud af Kraft. Formanden havde karakteriseret

Udvalgsflertallets Forslag som vilkaarligt og ikke kunnet forstaa, hvorfor man netop var blevet staaende ved de foreslaaende Lønsatser. Taleren vidste ikke, hvad der havde været bestemmende for Udvalgsflertallet, men han kunde give Forslaget sin Tilslutning, fordi Kommunens Arbejdere efter det kunde faa 27 Kr. hver Uge, de arbejdede. At der skulde være noget uretfærdigt eller vilkaarligt i, at en arbejdsfær Mand i Kommunens Tjeneste skulde kunne tjene 27 Kroner om Ugen, eller en udlært Haandværker 31 Kroner, kunde han ikke indse. Man havde insinueret, at Udvalgets Flertal ikke havde set paa Kommunens Interesser. Spørgsmaalet var imidlertid, hvad man forstod ved Kommunens Interesser. Nogle mente saaledes Kommunen interesseret i at have nogle Millionærer i Byen og en velstillet Middelstand, men brød sig ikke om Arbejderne; andre ansaa det for bedre at have en velstillet Arbejder- og Middelstand og mente nok, Kommunen kunde undvære Kuponklipperne. Hr. Møller havde saaledes talt ud fra et Arbejdsgiverstandpunkt, naar han fremhævede, at de private Arbejdsgiveres Forhold vilde vanskeliggøres ved den foreslaaede Lønforhøjelse. Man havde i denne Udtalelse et godt Bevis paa, hvad der dikterede Hr. Møllers Standpunkt.

Formanden formodede, at Hr. Simonsen mente Hr. Møllers Klasseinteresser og ikke hans private Interesser.

Simonsen havde selvfølgelig ment Hr. Møllers Klasseinteresser. Det var meget rigtigt, at man ved denne Sag stod ved en Epoke i Byens Historie, det var det socialistiske og det kapitalistiske System, der stod overfor hinanden. Derfor kunde man heller ikke mødes, men Flertallet maatte afgøre Sagen. Maaske vilde mange finde det meningsløst, at Socialdemokraterne indførte den 8 Timers Arbejdsdag, men de, der undrede sig, maatte saa erindre, at Socialdemokratiet netop var gaaet frem paa dette Spørgsmaal. Partiet havde krævet det i 16 Aar, og det havde aldrig givet Modstanderne Grund til at tro, at det ikke mente noget dermed. I Partiets egne Forretninger var de 8 Timer forlængst indført. Taleren havde forleden i Højrepressen set en Artikel om, at Arbejderførerne ikke undte Arbejderne ordentlige Kaar. Nu havde Byraadets Socialdemokrater Lejlighed til at give Svar paa denne Beskyldning. De 50000 Kr. vilde ikke tynges Budgettet synderligt, Summen blev endda kun ca. 40000 Kr., da de 11000 Kr. faldt paa Havnen. Mere en ca. 2/7 kunde Skatteprocenten i hvert Fald ikke komme til at stige af den Grund. Taleren vilde indstændigt bede Udvalget forandre sidste Afsnit i Forslagets § 18, om at der ved Ansættelsen vilde blive taget særligt Hensyn til Folk, der før havde været i Kommunens Tjeneste. Han anbefalede Udvalgets Flertals Forslag og pegede sluttelig paa, at Lønudvalget var blevet

staaende ved de af Budgetudvalget foreslaaede Lønforhøjelser for forskellige Funktionærer under Regulativet, uagtet Budgetudvalget ved Budgettets Behandling var blevet betegnet som Overbyraad.

Magnus Nielsen henviste til Mindretallets Indstilling og sluttede sig fuldt ud til Hr. Møllers Motivering deraf. Udfaldet var selvfølgelig givet, da der var Partibeslutning derfor. Det var meget rigtigt, at Taleren i Udvalget paa en vis Maade havde udtalt sig uforbeholdent om Arbejdernes faglige Organisation, idet han som privat Arbejdsgiver anerkendte det heldige i at samarbejde med Organisationer. Mindretallet krævede derfor ogsaa, at Arbejderne var organiserede i en kommunal Organisation, som man kunde forhandle med uden Indblanding fra uvedkommende Side, men det havde aldrig tænkt sig, at denne Organisation skulde indrulleres under de samvirkende Fagforbund. Det var meget rigtigt, at Brolægningsudvalget havde sat Grænsen for at regnes for faste Arbejdere til 225 Dage. Dette var imidlertid sket, fordi der var særlige Forhold til Stede ved Brolægningsvæsenet men deraf fulgte aldeles ikke, at Folk paa Gasværket skulde have samme Ret. Naar Hr. Jakob Jensen stadig fremhævede de vellønnede Funktionærer, maatte Taleren udtale som sin Overbevisning, at Kommunen stod sig godt ved at have vellønnede Funktionærer til at lede og dirigere. Fra Flertallet var der ikke fremkommet synderligt ud over nogle socialistiske Talemaader, og intet i Mindretallets Forslag var blevet gendrevet. Skulde dette Forslag ikke blive gennemført, maatte Byraadets Flertal tage Ansvaret.

Mikael Johansen vilde bringe d'Herrer Møller og Magnus Nielsen en Tak for deres Forslag. Han syntes ikke, det var værd at fremhæve, saaledes som Hr. Samuelson havde gjort, at Kravet oprindelig havde lydt paa 170000 Kr., men at Udvalgsflertallet havde bragt det ned til 51000 Kr., da det jo var saare let at forlange. De kommunale Arbejdere hørte ikke til de lavestlønnede, og de vilde nu komme højere op end i andre Byer. Desuden var de aldrig arbejdsløse, ligesom ogsaa de allerfleste af dem vilde faa Pension. Alle andre Arbejdere kom til at betale til denne Forhøjelse, og selv om man maaske gerne vilde bruge den til at drive Lønnen op i de private Virksomheder, maatte man dog erindre, at mange af disse allerede maatte afskedige Folk, fordi de savnede Arbejde. Der gik Rygter om, at der ved Belysningsvæsenet gik Maskinarbejdere, som intet havde at bestille, og at der var blevet ophængt et Regulativ, som Arbejderne ikke vilde arbejde efter, og som derfor senere var blevet taget ned. Disse Forhold syntes at tyde paa, at alt under Belysningsvæsenet ikke var, som det burde være. Han anbefalede Mindretallets Indstilling, som baade Arbejderne

og Kommunen kunde være godt tjent med.

N. Joh. Laursen ønskede at understrege Formandens Bemærkning om, at der ikke havde været ført Forhandling mellem to modstaaende Parter, men mellem to, der stod paa samme Side. Det Standpunkt, Udvalgets Flertal havde stillet sig paa, var en Følge af den sidste halve Snes Aars Udvikling. Man havde nu her i Landet snart nok af Organisationer, idet saadanne havde omspændt Landet i en saadan Grad, at man i Virkeligheden paa dette Omraade levede under en væbnet Fred. Det var underligt at se, at det Parti, der udadtil var imod Militæret, indadtil var med til at opretholde en Mængde Krigsudgifter. Naar Hr. Simonsen udtalte, at det i denne Sag var den socialistiske og den kapitalistiske Opfattelse, der stod overfor hinanden, vilde Taleren dog gerne hævde, at Socialismen netop havde støttet Kapitalismen og bidraget til at gøre den saa stærk, som den aldrig havde været. Skylden var ganske vist ikke Socialismens alene, men sikkert var det, at den Udvikling, man var kommet ind paa, med Opgang paa alle Kanter, var en Støtte for Kapitalismen. Den Undervisning, Socialdemokratiet gav sin Ungdom, skulde nok sætte sine Frugter og havde vel allerede gjort det. Iøvrigt var det ikke alene Arbejdernes Fagforeninger, Taleren sigtede til, ogsaa andre Klasser havde i den Henseende drevet det ret vidt, og Lægernes Fagforening kunde vel endog sige Sparto til alle andre. - Naar Hr. Jakob Jensen ikke vilde tage mod faderlige Formaninger, skulde Hr. Jensen selv beflitte sig paa at bruge en mindre skolemesterende Tone. Taleren kunde iøvrigt støtte Hr. Jakob Jensens Forslag med Hensyn til Sygedagene. De første 8 Dages Sygdom burde absolut ikke honoreres med Dagløn, men kun med Sygekassepengene, ellers vilde man sikkert faa ret mange Sygedage. Forskellige af Hr. Samuelsens Udtalelser tydede stærk paa, at han under Forhandlingerne ikke havde følt sig som Kommunens Repræsentant og altsaa som Arbejdsgiver. Modsætningen mellem Hr. Samuelsen og Forretningsfører Hansen havde næppe været saa overordentlig stor; Striden havde maaske mest drejet sig om, hvor højt de turde gaa i Fællesskab. Taleren troede ikke paa, at de 51000 Kr. vilde slaa til, man vilde sikkert faa andre Tal at se. Det var vel sandt, at Arbejderne i de private Erhverv kom med til at betale Forhøjelsen; det blev nu ikke saa meget, den inddirekte Betydning var den værste. Det var ikke det, at Arbejderne kom til at tjene 12-1300 Kr., der var det afgørende, men det, at man gik paa tværs af Udviklingen.

Christensen var forbavset over at se Formanden tage saa stærk Afstand fra Flertallets Forslag, da Formanden dog ved flere Lejligheder ikke havde været bange for at gaa langt videre overfor Kommunens Kasse. Han skulde saaledes erindre om de 65000 Kr., man

forærede til Landsudstillingens Garanter. Forslaget om at give Arbejderne en Ugeløn paa 27 Kr. maatte betegnes som meget beskeden, navnlig naar man tog den Kendsgerning i Betragtning, at den kortere Arbejdstid som Regel ikke gjorde flere Arbejdere nødvendig. For Kontorfolk anerkendte man, at den lange Arbejdstid var sløvende, men naar det drejede sig om Arbejdere, stod det hele paa Spil. Under Budgetbehandlingen havde Hr. Magnus Nielsen talt for at lønne Brandsvendene med 1300 Kr. stigende til 1600 Kr., men nu var Hr. Magnus Nielsen imod, at Arbejderne fik 1300 Kr., uagtet Brandsvendene fik fri Uniform og ikke havde nær saa strengt Arbejde som Kommunens Arbejdere og Haandværkere. Taleren forstod ikke, hvorfor man vilde insinuere, at det, at Arbejderne straks skulde have Løn under Sygdom, skulde bevirke mere Sygdom blandt dem, da man ikke rettede den samme Insinuation mod Funktionærerne. Han kunde imidlertid godt gaa med til ikke at give Løn de første 3 Dage, men paa Betingelse af, at samme Bestemmelse kom til at gælde for de maanedslønnede. Talen om, at de store Skatteydere muligvis vilde forlade Byen, skulde man ikke lade sig skræmme af, for de Folk forlod Byen alligevel, naar det passede dem. Det forundrede ham, at Hr. Mikael Johansen vilde tale om, at der var blevet opsagt nogle Folk paa Gasværket, fordi der ikke var Arbejde nok til dem, naar man samtidig stod og slog paa, at den kortere Arbejdstid vilde bevirke, at der skulde antages flere Folk. Ligesom Hr. N. Joh. Laursen regnede han heller ikke med de 51000 Kr., men han troede rigtignok i Modsætning til Hr. Laursen, at Beløbet vilde blive mindre. Han vilde gerne gaa med til, at der ikke blev beregnet 15 Minutter til Haandværkerne at vadske sig i, og at Bestemmelsen om Ansættelse efter Anciennitet bortfaldt.

Møller maatte overfor Hr. Samuelsen bestemt protestere imod at have forsømt Forhandlingerne, og at han i sin Virksomhed skulde bruge Magtsprog. Der skulde være Orden i en Virksomhed, og Ledelsen skulde have noget at sige, men derfra og til at bruge Magtsprog var der dog ogsaa et Stykke. Taleren havde ikke insinueret, at Hr. Samuelsen ikke havde varetaget Kommunens Interesser, men kun sagt, at der var nogen Grund til at formode, at Hr. Samuelsen ogsaa havde varetaget Arbejdernes Interesser. Han troede vedblivende ikke, at man fik mere Arbejde ud af Lygtetænderne, da man intet havde til dem. At Aarhus skulde betale 25 % mere i Arbejds løn, var ikke ganske betimeligt. Taleren havde ikke set paa Sagen som Arbejdsgiver, men kun tænkt paa Kommunens Tarv; at han desuden havde fremhævet, at den store Forhøjelse vilde vanskeliggøre Forholdene for de private Arbejdsgivere, var meget naturligt. Det var meget rigtigt, at man kunde se forskelligt paa, hvad der var Kommunens Interesse, men Taleren havde absolut ikke set paa denne

Sag med kapitalitiske Øjne. Rygtet om, at man havde faaet for mange Maskinarbejdere paa Gasværket, var rigtigt nok, og der vilde antagelig ogsaa blive nogle afskediget inden altfor længe. Det omtalte Regulativ var en Udvalgssag, som sikkert nok ordnede sig.

Clemensen forekom det uforsigtigt at gaa til en saa stor Lønforhøjelse og til en Forkortelse af Arbejdstiden. Det var de private Erhverv, der var det bærende, saa man skulde ikke varetage de kommunale Arbejderes Tarv paa Trods af Udviklingen. Efter den Udvikling, Organisationerne havde faaet, var der ingen Fare for, at Arbejderne skulde blive fortrykte. Hr. Marinus Petersens Paastand om at have forhandlet ganske som for sig selv, var næppe helt rigtig. Taleren havde nemlig ofte haft Lejlighed til at forhandle med Svende, og da var disse glødende Socialdemokrater, men naar de senere fik Borgerskab, blev de gerne det modsatte.

Jacobsen anbefalede Flertallets Indstilling og kunde nok tiltræde flere af de af Hr. Jakob Jensen stillede Ændringer. Overfor Hr. N. Joh.

Laursen hævdede han, at Arbejderne gennem deres Organisationer havde været med til at skabe en samfundsdygtig Ungdom, og til Hr. Møller udtalte han, at man ikke blot skulde drage Sammenligning med de Byer, hvor Arbejdslønnen var lavest. Naar Timelønnen blev ens, var det naturligt at nedsætte det Dagetal, der fordredes for at regnes til fast Arbejder, til 225. Iøvrigt fik denne Bestemmelse ingen videre Betydning hverken for Belysningsvæsenet eller Brolægningsvæsenet Taleren kunde forsikre, at han under

Forhandlingerne ganske havde følt sig som Byraadsmedlem og Borger, men han var derfor ikke bange for at anbefale, at man bød en Mand 27 Kr. i Ugeløn.

Jakob Jensen formodede, at Hr. N. Joh. Laursen havde glemt Præsternes Fagforening, som Kommunen dog havde mærket ret godt. Naar Hr. N. Joh. Laursen mente, at Socialismen fremmede Kapitalismen, burde Hr. Laursen se hen til Amerika, hvor Kapitalismen var aller stærkest, og hvor der ingen Socialisme var. De 8 Timers Arbejdsdag var i Virkeligheden blevet indført i Aarhus, da Højre var lige saa stærkt repræsenteret i Byraadet som Socialdemokratiet.

Samuelson oplyste, at Belysningsdirektøren havde hængt det omtalte Reglement op uden Forhandling med hverken Udvalget eller Arbejderne. Han hævdede atter, at Hr. Møller ofte ikke havde haft Tid til at overvære Forhandlingerne. Udvalget skulde tage de stillede Ændringsforslag under Overvejelse mellem Sagens 1. og 2. Behandling. Han indsaa stadig

ikke, hvorfor Bestemmelsen om Lygtetændernes Arbejde ikke skulde blive effektiv.

Olesen pegede paa, at Hr. Clemensen plejede at understrege, at det godt kunde være, at han ingen Forstand havde paa det, han talte om. I Aften sagde Hr. Clemensen det ikke, men hans Tale viste det. Alle Fagforeningsmedlemmer var nemlig ikke Socialdemokrater. Var de det, kunde Socialdemokraterne jo tage hele Lægestanden til Indtægt.

N. Joh. Laursen kunde forsikre, at ham bekendt havde Præsterne ingen Fagføring.

Sagen overgik til 2. Behandling og henvistes til Budgetudvalget. Ændringsforslag indkaldtes til Onsdag den 12. ds. Kl. 12.

Uddrag fra byrådsmødet den 20. april 1911 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 42-1911)

Forslag til Overenskomster mellem Aarhus Kommune og de under den beskæftigede Arbejdere og Haandværkere. - 2. Behandling.

Fra Budgetudvalget forelaa følgende Indstilling:

"Idet Budgetudvalget har taget under Behandling de i Byraadsmødet den 6. d. M. fremkomne Forslag til en Lønoverenskomst med Kommunens Arbejdere, har Udvalget delt sig i et Flertal og et Mindretal. Flertallet (Mousten, M. Petersen og Simonsen) slutter sig til Lønudvalgets Flertal og indstiller, at dettes Forslag følges. Mindretallet (Formanden og M. Johansen) indstiller, at Byraadet følger det fra Lønudvalgets Mindretal fremkomne Forslag. - M. Johansen har forbeholdt sig skriftlig at motivere sit Standpunkt.

For det Tilfælde, at Flertallets Forslag maatte blive vedtaget, indstiller Budgetudvalget, at det meddeles Ligningskommissionen, at den derved foranledigede Udgiftsforøgelse vil beløbe sig lil 40000 Kr.

Endelig indstiller Udvalget, at det i Skattevedtægtens § 2 c ommeldte Tillæg til det Beløb, der i Regnskabsaaret 1911-12 skal lignedes paa Formue og Lejlighed, fastsættes til 5 pCt."

Mikael Johansens Skrivelse var saalydende: "Under de foreliggende Omstændigheder kan jeg anbefale Indstillingen fra Lønudvalgets Mindretal til Vedtagelse og skal med Hensyn til Indstillingen fra samme Udvalgs Flertal bemærke følgende:

Kommunens nuværende finansielle Tilstand, under hvilken Skatteprocenten har naaet en for Kommunens sande Trivsel meget betænkelig Højde, maa gøre det til en bydende Nødvendighed at anstille den yderste Forsigtighed overfor enhver ny Udgiftsforøgelse, særlig naar der som her er Tale om en fortsat aarlig Udgift af saa betydelig Størrelse, at den maa paavirke Skatteprocenten føleligt, For at man under de nuværende Forhold ikke desto mindre skulde kunne gaa med til en saadan Udgift, maatte det da kræves, at den var enten uundgaaelig eller for Kommunen som saadan medførte saa betydelige Goder, at disse kunde overveje Betænkelighederne. Ingen vil imidlertid kunne paastaa, at det skulde være nødvendigt for Aarhus Kommune for at faa den fornødne Arbejdskraft at betale en saa stor Overpris ud over, hvad der for tilsvarende Arbejde betales i andre ligestillede Kommuner. Ej heller vil det kunne paavises at medføre Goder af nogen Art for Kommunen, at der etableres en saa stærkt fremtrædende Undtagelsesstilling, som Lønudvalgets Flertalsforslag vil give ikke blot Aarhus Kommune blandt Landets øvrige Kommuner, men ogsaa og især de kommunale Arbejdere i Aarhus i Forhold til Byens øvrige Arbejdere. Det kan end ikke antages at ville vække nogen særlig Tilfredsstillelse for Arbejdsstanden i Aarhus, at der tildeles en meget ringe Kreds blandt dem saadanne ekstraordinært høje Lønningsvilkaar, som de selv ingen Udsigt har til at opnaa i en overskuelig Fremtid, og som de desuagtet gennem deres forøgede Skattebyrde maa bidrage til at opretholde for dette meget lille Mindretal, der uden paaviselig Grund skal begunstiges i saa urimelig Grad.

Saa langt fra at medføre noget Gode for Kommunen maa den omhandlede Udgiftsforøgelse tværtimod føre til de alvorligste og mest betænkelige Følger for Kommunen. Dette ligger saa lige for Haanden, at det i saa Henseende er nok at henvise til, hvad Borgmesteren ved Sagens 1. Behandling udtalte om, at denne overdrevne Lønningssforhøjelse paa den ene Side vil lokke yderligere og overflødig Arbejdskraft til Byen og derigennem endnu mere forøge dennes Udgifter og paa den anden Side gennem som Følge heraf stadigt voksende Skattetryk vil bortjage alle de Skatteydere, der paa nogen Maade kan forlægge deres Domicil, hvilket atter vil lægge et endnu større Tryk paa de tilbageblivende Skatteborgere. Med andre Ord vil den omhandlede Foranstaltning give Stødet til en kommunal Udvikling, der under alle Forhold vilde være overmaade betænkelig, men som er ganske uforsvarlig under de nuværende Forhold, hvor Skatteprocenten er naaet meget nær til den Grænse, som overhovedet er taalelig.

At vedtage Flertallets Indstilling, naar dette ikke blot er unødvendigt, men endogsaa rummer en utvivlsom Fare for Kommunens fremtidige Udvikling, maa da betegnes som en for

Kommunen saa fordærlig Foranstaltning, at der bør gøres det yderste for at hindre dens Iværksættelse."

Fra Lønudvalget forelaa følgende 3 Skrivelser af 11., 15. og 18. ds. med Ændringsforslag til de af det stillede Forslag:

I."Undertegnede tillader sig herved i Henhold til de ved Byraadsmødet den 6. ds. faldne Udtalelser at stille følgende Ændringer til de af os fremsendte Forslag til nye Overenskomster imellem Aarhus Byraad og de timelønnede Arbejdere:

Ændringer til Haandværkernes Overenskomst:

En Tilføjelse til § 7 saalydende: Dog betales ingen Løn for de første 3 Sygedage i Sygdomstilfælde.

§ 9 forandres saaledes: For Blylodning betales 1 Kr. ekstra pr. Dag. Ved særlig snavset Arbejde udleverer Kommunen Overtrækstøj. Det øvrige udgaar.

§ 12 sidste Afsnit: En Haandværker o. s. v. udgaar.

En ny § 13: Om Stridigheder, med samme Ordlyd som i Arbejdsmændenes § 19.

§ 13 bliver saaledes § 14.

Ændringer til Arbejdsmændenes Overenskomst:

§ 8 tilføjes: Dog betales ingen Løn for de første 3 Sygedage i Sygdomstilfælde.

§ 13 i første Linie efter bortliciterer tilføjes: efter denne Overenskomst er vedtaget betales o. s. v.

§ 14 i sidste Afsnit 1. Linie udgaar: uden Vederlag dog.

§ 17 i 2. Linie efter fortrinsvis tilføjes: at tage i Arbejde; det øvrige i § udgaar.

§ 18 det sidste Afsnit: Ved Besættelse o. s. v. udgaar."

II."Foruden omstaaende Ændringer er der tillige indkommen Ændringsforslag fra Skovudvalget og Havneudvalget vedrørende Forslaget til Overenskomst med de kommunale Arbejdsmænds Fagforening.

I Tilslutning hertil indstiller Flertallet til Byraadet yderlig følgende Ændringer:

ad § 7 i 3. Linie efter Ordet Arbejdsbrug tilføjes:

Træskostøvler i samme Udstrækning som hidtil. (De nødvendige Træskostøvler samt Olietøj udgaar).

ad § 12 tilføjes: De Skovarbejdere, der for Tiden oppebærer en Del af deres Løn i Form af fri Bolig og Brændsel, skal i Fremtiden erlægge Betaling herfor efter den Værdi, som Skovudvalget bestemmer.

§ 16 i første Linie, Ordene: Kontrol eller, udgaar.

I Havneudvalgets Ændringsforslag henstilles, at det i § 7 nævnte Tillæg 5 Øre for Tjærearbejde udgaar.

Flertallet mener ikke at kunne gaa med hertil, forinden en ny Forhandling har fundet Sted med Arbejdernes Repræsentanter, da dette Punkt under de tidligere førte Forhandlinger har været Genstand for særlig Omtale.

Da de indkomne Ændringer ere stillede til Flertallets Forslag, kan d'Herrer Fabrikant I. Chr. Møller og Magnus Nielsen ikke slutte sig til disse."

III."Ved et Møde i Dag mellem Udvalget, Havneingeniøren og Arbejdernes Repræsentanter enedes man om, foruden de indsendte Ændringer, tillige om følgende Ændringer til Overenskomstens § 7.

For Havnevæsenets Folk gælder tillige følgende: Ved alt Tjærearbejde udleveres et Sæt Overtræksøj. Havnevæsenet leverer til Arbejdsbrug Træskostøvler i samme Udstrækning som hidtil. For Rensning af o. s. v.

Flertallet af Lønningsudvalget slutter sig til denne Ændring og indstiller samme til Byraadets Approbation. Samtidig tilbagekaldes den i Skrivelse af 15. ds. stillede Ændring til § 7."

Formanden oplæste de ovenforstaaende af Lønudvalgets Flertal stillede Ændringsforslag Han udtalte dernæst, at han i alt væsentligt vilde henvise til sine Udtalelser ved Sagens 1. Behandling, og at der ikke siden var fremkommet noget, der kunde forandre hans Standpunkt. Han maatte vedblivende fastholde, at der ikke var blevet ført nogen virkelig Kontraktforhandling, idet de socialdemokratiske Medlemmer af Lønudvalget ikke havde staaet frit, hvorfor de ikke havde kunnet føre Forhandlingerne paa Kommunens Vegne, som disse burde føres. Udgangspunkterne for de enkelte Lønsatser burde have været, hvad der normalt gaves her i Landet, og man kunde dertil have lagt I a 2 Øre, for at Aarhus kunde

være den bedst betalende Kommune, men i Stedet for havde man lagt 10 Øre til og var derved kommet ud i den rene Vilkaarlighed. Hvis Udvalgsflertallets Forslag gik igennem, var det derved slaaet fast, at naar man fik et socialdemokratisk Flertal i et Byraad, var vedkommende Kommune paa dette Spørgsmaal prisgivet dette. Hvor Flertallet saa vilde standse, beroede ikke paa, hvad der tjente til Kommunens Tarv, men hvad Arbejderne vilde nøjes med. Det havde interesseret ham meget at høre Socialdemokraterne ved Sagens 1. Behandling drøfte, hvorvidt han vilde gøre Brug af Kommunallovens § 12, efter hvilken en Borgmester midlertidigt kunde sætte en Byraadsbeslutning ud af Kraft. Han oplæste denne Paragraf og udtalte, at naar hans beskedne Udtalelser om at maatte forbeholde sig sin Stilling havde givet Socialdemokraterne Anledning til denne Drøftelse, maatte det have staaet klart for de Herrer, at den forslaaede Foranstaltning mulig kunde være stridende mod Loven. Taleren skulde gerne tilstaa, at han nøje havde overvejet, om den nævnte Paragraf burde anvendes, men var kommet til det Resultat, at den ikke burde anvendes i dette Tilfælde, idet den var affattet saaledes, at den kun i yderste Tilfælde burde benyttes. Det væsentligste for Taleren var at ønske hele Spørgsmaalet om et socialdemokratisk Flertal forelagt for Vælgerne. Efter den kommunale Valglov havde man vel ingen Hjemmel for at udskrive nyt Valg i et saadant Tilfælde, men normalt vilde man om 2 Aar faa Valg. Overenskomsten vilde da staa i sin fulde Blomst, og man vilde da kunne se, om Vælgerne vilde give den deres Tilslutning. Hvis dette skete, maatte Tiden vise, hvad der kunde gøres, for at Kommunens Tarv kunde varetages.

Samuelson havde heller ikke forandret Standpunkt siden sidst. Han vilde ved sin Afstemning fuldt ud være sit Ansvar bevidst og var ikke bange for Vælgernes Dom. De fleste Vælgere var sikkert klar over, af det ikke var urimelige Fordringer, der blev gennemført. I København havde Haandværkerne en Aarsindtægt af mellem 2100 og 2200 Kr., altsaa 500 Kr. mere, saa han kunde ikke indse, man kom for højt op her. Han anbefalede Flertallets Forslag.

Møller skulde fatte sig kort, da han ved 1. Behandling udførligt havde kritiseret Flertallets Forslag. Naar der blev talt saa meget om, at 27 Kr. om Ugen ikke var for meget, skulde han dog gøre opmærksom paa, at man kunde regne paa lidt forskellig Maade. Hvis Aarhus kommunale Arbejdere var lige saa arbejdsføre som Arbejderne i andre Byer og hos private Arbejdsgivere, kunde det vel tænkes, at de kunde arbejde i 10 Timer om Dagen, og saa vilde Lønnen det første Aar blive 1560 Kr., det andet godt 1600 Kr. og det tredje ca. 1700 Kr. Medens en Arbejder her efter Flertallets Forslag i 3 Aar vilde tjene 4885 Kr., vilde en

Arbejder i Aalborg og Odense kun tjene 3744 Kr., saa det var ret rimeligt at tale om en noget stærk Stigning. Hvis Samfundsforholdene var saaledes, at de private Arbejdsgivere kunde betale lignende Lønninger, skulde han ikke formene nogen disse, men naar man tog Hensyn til, hvad de og Kommunen kunde bære, saa syntes flertallets Forslag lidt vidtgaaende. Man kunde derfor meget godt være gaaet lidt mere gradvis frem. Det var ikke rigtigt, at de kommunale Haandværkere i København med ca. 2100 Kr. om Aaret havde 500 Kr. mere, end Haandværkerne her vilde faa efter Flertallets Forslag, idet disse allerede nu tjente fra 1700 Kr. til 1900 Kr. aarlig, naar Overarbejdet blev medregnet. Forøvrigt havde det under Forhandlingerne vist sig, at Haandværkerne havde megen Lyst til Overarbejde, hvad der paa den ene Side var meget naturligt, men paa den anden Side ogsaa viste, at de godt kunde holde ud at arbejde i mere end den foreslaaede Tid. For 46 almindelige Arbejdere ved Belysningsvæsenet havde Indtægten sidste Aar gennemsnitlig været 1567 Kr., saa der kunde næppe tales om, at disse Lønninger var saa langt nede. Den, der havde tjent mest, havde haft 2190 Kr., og mindste Løn havde været 1299 Kr. Taleren var overbevidst om, at Masser af Arbejdere i de private Erhverv gerne vilde have saadanne Stillinger, og han kunde derfor heller ikke erkende, at den foreslaaede store Lønforhøjelse var nødvendig. Han ansaa stadig Mindretallets Forslag for fuldt forsvarligt og mente, at de kommunale Arbejdere vilde være godt tjent med det i Sammenligning med, hvad Arbejderne i andre Kommuner og i private Erhverv tjente. Han anbefalede sluttelig Mindretallets Forslag.

Simonsen havde ikke tænkt sig nogen større Debat nu ved 2. Behandling, men troede dog ikke, nogen i hans Gruppe vilde undslaa sig for at fortsætte, som Formanden havde indledet. Han havde ikke paa noget Punkt skiftet Standpunkt siden sidst. Man stod i Virkeligheden over for to Principper, og det viste sig, at selv om man fra konservativ Side til daglig kunde vise sig nok saa tolerant, saa slog man intet af paa Principperne. Fra konservativ Side havde man altid skelnet mellem Arbejdere og Embedsmænd, og overfor Arbejderne mente man det aldrig nødvendigt at give mere end højst fornødent, men vilde kun give en Smule mere end Fattigvæsenet ydede, hvorimod der overfor Embedsmændene aldrig var Tale om, hvad man kunde faa dem for. Dette Princip vilde Taleren gerne hjælpe med til at bryde, og forhaabentligt vilde det ogsaa blive brudt overalt, hvor Socialdemokrater raadede. Formanden havde i denne Sag taget Stilling paa en meget stærk Maade og var fremkommt med Udtalelser, som Taleren ikke havde ventet fra Formandspladsen. Disse Udtalelser skulde Taleren dog ikke opholde sig ved; men naar

Formanden mente, at de fra Socialdemokrater fremkomne Udtalelser om Formandens Forbehold skulde være Bevis for, at Socialdemokraterne fandt noget ulovligt i Udvalgsflertallets Forslag, saa var Formanden ganske paa Vildspor, da der i de omtalte Udtalelser kun laa Forundring over, hvorledes Situationen kunde give Formanden noget som helst Holdepunkt for et Forbehold. Taleren var ikke klar over, hvorledes Formanden tænkte Appellen til Vælgerne, men han kunde forsikre, at Socialdemokraterne var beredt til overfor disse at tage det fulde Ansvar. Formandens Udtalelse om at appellere til Vælgerne havde imidlertid givet Taleren Forstaaelsen af noget, der havde været ham dunkelt siden Budgetudvalgets Møde. Paa dette havde man nemlig fra konservativ Side ganske mod Sædvane vist udpræget Tilbøjelighed til at tvinge Skatteprocenten op til en unødigt Højde. Hvis man imidlertid gik ud fra at kunne rejse en Stemning mod det socialdemokratiske Flertal paa dette Grundlag, vilde man dog sikkert forregne sig. Merudgiften efter Udvalgets Flertals Forslag var af Kommunens Embedsmænd udregnet til 40000 Kr., men vilde utvivlsomt ikke blive saa lidt mindre, højst 30-35000 Kr. Ganske vist vilde Udgiften blive større de følgende Aar, men det maatte saa ogsaa erindres, at 5-8000 Kr. deraf atter vilde indgaa i Kommunens Kasse i Form af Skat. Efter Mindretallets Forslag vilde Merudgiften blive 17000 Kr., efter nogles Mening endog kun 14000 Kr., men regnede man med 15000 Kr., vilde Forskellen paa Flertallets og Mindretallets Forslag højst blive 20000 Kr. Dette var et ret magert Grundlag at gaa til Valg paa, navnlig naar man erindrede, hvad Pengene skulde gaa til, og at det i Virkeligheden var de næringsdrivende Borgere, der fik Gavn af dem. De 20000 Kr. var ikke noget at lave et stort Nummer ud af, saa Vælgerne, vilde snarere smile end blive indignerede. Hvis man ikke ønskede det, behøvede Skatteprocenten næppe at stige, eftersom den nylig vedtagne Forhøjelse af Afgiften for Vand til Næringsbrug og det i dette Møde foreliggende Forslag om en Forhøjelse af Slagteafgiften vilde indbringe betydeligt mere, end Lønoverenskomsten krævede. Man vilde derfor ikke have nødig at meddele Ligningskommissionen, at der skulde lægges 40000 Kr. til det i Budgettet vedtagne Beløb, der skulde lignedes paa Formue og Lejlighed. Fra konservativ Side vilde man imidlertid have Udgiften med, men holde Indtægten tilbage. Budgettet var efter Talerens Skøn lagt saa forsvarligt, at det ligesom i de to foregaaende Aar vilde give Overskud. De første Aar efter 1906 blev Budgettet lagt uforsvarligt, fordi man vilde holde Skatteprocenten nede, og hvert af disse Aar havde derfor bragt Underskud, men under de senere Aars socialdemokratiske Styre var Budgetterne lagt saa rigelige, at de 150000 Kr., der var blevet brugt af Driftskapitalen, sikkert vilde være opsparet med

indeværende Aar. Hvis man nu meddelte Ligningskommissionen, at Skattebeløbet skulde forhøjes med 40000 Kr., vilde Skatteprocenten blive 10,92, altsaa afrundet opad 11, medens den, hvis der blot skulde lægges 35000 Kr. til, vilde kunne holdes under 10,9. Tog man de ny Indtægter i Betragtning, vilde Skatteprocenten endda højst blive 10,7, maaske kun 10,5 som i Aar. Af disse Grunde havde Budgetudvalgets Flertal ikke ønsket at gaa med til at lægge de 40000 Kr. paa, men havde dog intet Forslag villet stille, naar man absolut fra konservativ Side vilde have Skatteprocenten forhøjet med 3 eller 4 Tiendedele. Vælgerne kunde nu vide, at den unødigt høje Skatteprocent skyldtes den Valgtaktik, man fra konservativ Side var slaaet ind paa. Hr. Møller havde slaaet paa, at Arbejderne om 3 Aar kunde tjene 16-1700 Kr., hvis de vilde arbejde i 10 Timer; men Hr. Møller kunde jo lige saa godt regne med 11 eller 12 Timer, det ene var lige saa berettiget som det andet. Naar Hr. Møller videre udtalte, at de private Arbejdsgivere ikke kunde betale den Løn, de kommunale Arbejdere nu vilde faa, maatte Taleren dog hævde, at hvis alle de private Arbejdsgivere der kunde, vilde betale den Løn, saa vilde det hele se anderledes ud. Hr. Møller vidste jo meget godt, at der var private Forretninger, der gav 100-150 % i Udbytte. Sluttelig anbefalede Taleren Flertallets Forslag med de dertil stillede Ændringer.

Mikael Johansen begyndte med at henvise til sin skriftligt indgivne Motivering og udtalte derefter sin Forbavsel over, at man i denne Sag ganske var gaaet uden om Arbejdsgiverforeningen. Ganske vist hørte Aarhus Byraad ikke under denne, hvad det maaske burde, men Forslaget vilde faa meget vidtrækkende Følger ogsaa for de private Erhverv, som jo bevisligt ikke kunde bære saadanne Lønninger. Til Forligsmanden havde man heller ikke villet henvende sig. Socialdemokraterne vilde i det hele taget trumfe Forslaget igennem paa Trods af al Ret og Rimelighed. Hr. Simonsen havde sagt, at Højre kun vilde give Arbejderne lidt mere, end Fattigvæsenet ydede. Dette passede slet ikke; Højre havde Gang paa Gang stemt for højere Lønninger, og hverken Hr. Simonsen eller nogen anden havde rokket ved Beviserne for, at Aarhus allerede med de nuværende Lønninger var højere oppe end nogen anden By. Det undrede ham, at Arbejderne ønskede Overarbejde, naar de dog holdt paa den 8 Timers Arbejdsdag. Det var aldeles ikke Højre i Budgetudvalget, der vilde drive Skatteprocenten op, det besørgede Socialdemokraterne selv. Det var Socialdemokraterne i Budgetudvalget, der havde forlangt, at man skulde give Ligningskommissionen Meddelelse om Udgiften ved Overenskomsten. Senere var Hr. Simonsen kommet med det ganske urimelige Forslag, at Udgiften skulde dækkes af Vandafgiftens Forhøjelse, der iøvrigt skulde bruges til Udvidelser, og med en Udtalelse om,

at han gerne vilde beholde en Skatteprocent paa 10,9 som Basis. Taleren havde gjort opmærksom paa det fuldstændigt urimelige i denne Fremgangsmaade, paa at Byen vilde miste ca. 50000 Kr. ved, at to af de største Skatteydere vilde forlade Byen, og paa at Diskontoen var faldet, hvilket ogsaa vilde betyde et ikke saa lille Tab. Trods alle disse Omstændigheder vilde Hr. Simonsen altsaa lave noget kunstigt, hvad Taleren absolut ikke kunde gaa med til. Forøvrigt var det ikke Byraadet, men Ligningskommissionen, der fastsatte Skatteprocenten. Nu kunde Byraadets Flertal imidlertid afgøre Sagen, senere kunde Vælgerne tale.

Harald Jensen havde set et Blad undre sig over, at han ikke havde taget Del i Debatten ved 1. Behandling. Dette skyldtes dels, at Debatten trak saa længe ud, og at han skulde rejse samme Aften, og dels at han var ganske enig med Udvalgets Flertal og fuldt ud kunde slutte sig til de Udtalelser, der var fremkommet fra hans Partifæller. Formanden havde i sidste Møde sagt og i dette Møde gentaget, at Flertallet ikke stod frit, og at Byraadet blev Fagforeningernes Spids. Denne Udtalelse kunde man med Rette vende om og sige, at hvis Byraadet fulgte Mindretallets Forslag, vilde det repræsentere Arbejdsgiverforeningens Spids Byraadets Højre havde aldrig været bange for at gaa med til Forhøjelser, naar det drejede sig om Bestillingsmænd udenfor de almindelige Arbejdere, altsaa for Lønforhøjelser der ikke kunde øve nogen Indflydelse paa de private Arbejdsgivere, og man saa ogsaa ved denne Lejlighed, at Højre stadig kom ind paa, at Overenskomsten vilde skade disse. Det var altsaa tydeligt, hvad de Herrer tænkte paa; men Taleren kunde aldeles ikke indse, at det, at Kommunen lønnede sine Arbejdere nogenlunde ordentligt, og ingen vilde vel kalde det mere, paa nogen Maade kunde skade de private Arbejdsgivere. Med den Stigning af Priserne for Livsfornødenhederne, der havde fundet Sted de senere Aar, var Arbejdslønnen snarere mindre end for nogle Aar siden. Mange andre Forhold kunde saa med lige saa stor Ret trækkes frem. Adskillige Arbejdsgivere lønnede saaledes betydeligt bedre end andre; det skadede jo ogsaa de private Arbejdsgivere. Den Storm, der nu var rejst, vildensikkert ganske være stilnet af om 2 Aar, naar man gik til Valg. Formanden havde sidst talt med stor Følelse; man havde haft Følelsen af, at det ikke alene var Byraadets Formand, men den kongevalgte Borgmester, der følte sig staaende overfor Flertallet og talte bebrejdende og advarende til dette om Konsekvenserne. Det var derfor ganske naturligt, at Formandens Udtalelse om at forbeholde sig sin Stilling havde vakt nogen Forundring, men Taleren maatte dog tilstaa, at han ikke med sin bedste Villie kunde se nogen Forbindelse mellem denne Udtalelse og det kommende Valg, og han kunde

heller ikke forstaa, hvorledes denne Udtalelse kunde bruges i en Debat som Trussel. Naar en kongevalgt Borgmester saa stærkt fremhævede, at han maatte forbeholde sig sin Stilling, var det naturligt, at man kom til at tænke paa Kommunallovens § 12. Anden Mening kunde man ikke godt lægge deri; men nu hørte man til sin største Forbavselse, at dette skulde være en Tilstaaelse af, at nærværende Tilfælde muligvis kunde falde ind under § 12. Den Opfattelse kunde maaske gaa paa Vestkysten, her paa Østkysten gik den ikke. Da Formandens Udtalelse imidlertid syntes vel overvejet og tilsyneladende blev hentet fra et skrevet Manuskript, vilde Taleren gerne spørge Formanden, hvad han egentlig mente med den. Taleren kunde nemlig ikke se, at Formanden i nogen Sag kunde forbeholde sig sin Stilling. Flertallet nu var lige saa suverænt som i sin Tid Højres Flertal. Forskellen paa nu og da var kun, at Flertallet nu havde Sympati overfor Arbejderne, hvad Højres Flertal ikke havde haft. Taleren erindrede saaledes, at 500 Arbejdere i sin Tid mødte op med Ønsket om at blive sat i Skat for at faa Stemmeret, men blev det nægtet af Ligningskommissionens Højre. Den Gang regerede Højre overhovedet saa partisk, som Socialdemokraterne forhaabentlig aldrig vilde gøre. Mindretallet havde den Ret at kunne kritisere Flertallets Handlinger og søge at faa sine Tanker ind i Flertallets Bestemmelser, men derudover havde det ingen Ret i det parlamentariske Liv. Dersom Mindretallet havde nogen anden Ret at værne, skulde de Herrer af Højre have været med dertil i sin Tid. Taleren anbefalede dernæst Flertallets Forslag. Han troede, at alle de Spøgelser, der nu blev malet paa Væggen, snart vilde forsvinde. At Skatteborgerne i højere Grad end tidligere skulde flytte fra Byen efter denne Reform, troede han ikke paa. Det var en gammel Regel, at naar en Mand havde tjent nogle Penge, flyttede han ud.

Samuelson forekom det, at Hr. Møller afmaalede Forholdene, som om de kommunale Arbejdere var lutter Invalider. Hr. Møller maatte sikkert hele Tiden have tænkt paa Lygtetænderne. Disse maatte man imidlertid enten give en saadan Løn, at de kunde leve deraf, eller henvise dem til Hjælpekassen. Iøvrigt betød Merudgiften til Lygtetænderne intet, da man vilde faa Arbejde for Pengene. Det var sikkert rigtigt, at Merudgiften højst vilde blive 35000 Kr. I de 1567 Kr., som de 46 Arbejdsmænd ved Belysningsvæsenet gennemsnitlig havde tjent, var Indtægten for baade Overarbejde og Søn- og Helligdagsarbejde medregnet, og mange af disse Folk havde arbejdet indtil 40 af Aarets Søndage. Naar Flertallet var enig om at ville indskrænke Overarbejde og Søn- og Helligdagsarbejde, maatte Lønnen selvfølgelig hæves for at faa Forholdet nogenlunde udlignet. Ikke engang Højres Repræsentanter i Lønudvalget havde tænkt paa at blande Arbejdsgiverforeningen

ind i denne Sag, og Forligsmanden vilde sikkert have afvist Sagen, hvis man havde henvendt sig til ham. Formandens advarende Ord var blevet skænket nogen Opmærksomhed, da man jo ikke var vant til at høre saadant fra Formanden, naar det gjaldt andre Forhold. Ved Forhandlingen om den elektriske Bane havde Formanden saaledes ikke været bange for at gaa med til at lade Aarhus tilskyde en Million Kroner gennem 20 Aar foruden den tegnede Garanti paa 1300000 Kr. Da havde der været fuld saa god Grund til at advare.

Jakob Jensen maatte overfor Formanden bestemt hævde, at Socialdemokraterne i denne Sag stod lige saa frit som alle andre Medlemmer af Byraadet. Dette bevistes bedst deraf, at samtlige Ændringsforslag var blevet stillet af Socialdemokrater, uagtet Forslaget, som det forelaa fra Udvalgets Flertal, var det sidste, Organisationerne vilde gaa med til. Højre havde politisk Agitation for Øje i denne Sag. Forøvrigt var det 11 Aar siden, at den 8 Timers Arbejdsdag blev indført ved Gasværket; i Tidens Løb var flere og flere Arbejdere blevet inddraget under denne Arbejdstid, og Højres Repræsentanter havde for tiere Aar siden skrevet under paa, at selv om en Arbejder kun arbejdede i 8 Timer, skulde han have samme Løn, som hvis han arbejdede i 10 Timer. Det, der nu foresloges, var kun en lille Udvidelse. Det glædede Taleren at høre, at Formanden nu vilde vente med sit Forbehold og lade Valget klargøre, om Flertallet havde Ret eller Uret, skønt det i og for sig kunde have interesseret ham at se Formanden spille den lille Komædie til Ende med at sætte en Byraadsbeslutning ud af Kraft. Navnlig glædede det ham, at Formanden advarede Flertallet for at forhindre et Mandefald for det ved Valget. Det var en Kompliment overfor Flertallet, som viste, at Formanden forstod at værdsætte Flertallets Arbejde. For 11 Aar siden var Højre aldeles dominerende i Byraadet, nu havde det kun 5 Mand, og det vilde sikkert fortsætte med en saadan Politik, at det til sidst slet ingen fik. Arbejderne ønskede sikkert ikke Overarbejde, uden det var højst nødvendigt. Naar der blev betalt dobbelt Pris for Overarbejde, maatte Ledelsen være slet, hvis den lod saadant udføre uden i yderste Nødsfald. Han takkede sluttelig Udvalgets Flertal, fordi det havde taget Hensyn til Ændringsforslagene, og anbefalede dets Forslag.

Marinus Petersen kunde forsikre Formanden om, at Udvalgets Flertal havde staaet frit og havde varetaget Kommunens Tarv, saaledes at det kunde være det bekendt; men det havde set Kommunens Tarv bedst tjent med, at de flest mulige blev sikret en nogenlunde Eksistens. De Herrer af Højre havde jo ikke været saa knebne, naar det drejede sig om Folk, der var lidt højere oppe paa Rangstigen. Med Hensyn til Overarbejde skulde Hr.

Møller vist hellere tale med Embedsmændene først, for de viste stor Tendens til at paatage sig Overarbejde uden derfor at modarbejde Nedsættelse af den befalede Arbejdstid. De nu foreslaaede Lønninger var ikke en Øre for høje. Forligsmanden kunde i Følge sin Stilling slet ikke tilkaldes i denne Sag, og Arbejdsgiverforeningen havde sikkert ingen tænkt sig at rette nogen Anmodning til. Det var Talerens Overbevisning, at Højre vilde vise mere Velvilje, naar Lønregulativet skulde revideres, end det nu havde vist.

Simonsen skulde gerne indrømme, at han i Budgetudvalget havde anmodet om at meddele Ligningskommissionen, at der vilde komme nogle Tusinder mere i Anledning af Lønreformen, men da kendte man intet til Forhøjelserne i Vandværkets og Slagtehusets Indtægter. Havde Taleren kendt disse, havde han ikke anmodet om at faa Ligningskommissionen gjort bekendt med Udgiften ved de ny Lønninger. Saavel Indtægtsforøgelsen paa disse to Poster som Udgiften til Kommunens Arbejdere var ekstraordinære. Der havde slet ikke i Budgetudvalget været Tale om at bestemme Skatteprocenten. At denne nu blev 11, skyldtes Højres forandrede Taktik.

Møller troede ikke, at Merudgiften efter Flertallets Flertal vilde blive en Smule mindre end 40000 Kr. De store Ekstraordinarytægter ved Vandværket og Slagtehuset var ganske vist gode nok, blot man ikke regnede dem højere, end de vilde blive, men man kunde ogsaa risikere at faa store Ekstraordinarytægter. Naar Taleren havde fremhævet en 10 Timers Arbejdsdag og ikke en 12 eller 14 Timers, var det fordi den 10 Timers for Øjeblikket var den normale; kun ved sundhedsfarligt Arbejde havde man nu 8 Timer. Hr. Harald Jensens Bevis for, at Byraadets tidligere Flertal ikke havde Sympati med Arbejderne, var ikke særlig godt, da det jo meget godt kunde være, at de 500 Arbejdere ikke var blevet sat i Skat, fordi man mente, at de ikke havde Raad til det. Overarbejde kunde ikke undgaas ved Belysningsvæsenet, og det vilde sikkert nok i Fremtiden blive praktiseret i samme Udstrækning som hidtil.

Mikael Johansen hævdede, at der ikke var rokket ved Sammenligningerne med andre Byer. Forhaabentlig vilde Hr. Harald Jensen staa ved sin Udtalelse om, at Mindretallet ingen Ret havde. Socialdemokraterne kunde ikke fremhæve et eneste Tilfælde, hvor Højre havde modsat sig berettigede Krav fra Arbejdernes Side, men Højre vilde ikke være med til, al. Aarhus skulde staa saa langt højere end andre Byer med sine Lønninger. Han vilde gerne vide, naar de 500 Arbejdere havde ønsket sig sat i Skat; det maatte i hvert Fald være meget længe siden. Taleren kunde ikke se noget urimeligt i at henvende sig til

Arbejdsgiverforeningen, men han indsaa meget vel, at dette ikke passede i Socialdemokraternes Kram.

Mousten pegede paa, at der siden Budgetbehandlingen var kommet Ekstraindtægter paa omved 48000 Kr. til, medens Udgiften ved Lønreformen kun vilde blive højst 40000 Kr. Der var derfor ingen Grund til at meddele Ligningskommissionen om nogen Forandring i det Beløb, der skulde udskrives i Skat.

Christensen oplyste, at Haandværkerne ved Frederiksberg Gasværk havde 66,6 Øre i Timen, ved Hellerup Gasværk 65 Øre og ved Københavns Gasværk 62 Øre. Ved Københavns Vandværk var Haandværkernes Timeløn 56 Øre og i Odense 60 Øre. Efter hans Opfattelse var en Arbejdsdag paa 8 Timer fuldt tilstrækkelig. Udvidelserne ved Vandværket skulde ikke ske i dette Aar, saa der var intet til Hinder for fuldt ud at kunne regne med Forhøjelsen paa Afgiften paa Vand til Næringsbrug, og denne vilde sikkert helt ballancere med Udgiften ved Lønforhøjelsen. Til Hr. Mikael Johansen bemærkede han, at det, at man havde indført 8 Timers Arbejdsdag for Vandværkets Fyrbødere, selvfølgelig maatte medføre Konsekvenser. I Jernindustrien havde Halvdelen af Arbejderne mindst 60 Øre i Timen.

Formanden skulde, i Anledning af, at de Herrer Harald Jensen og Samuelsen efter Talerens Mening havde antydnet, at Taleren skulde have misbrugt sin Stilling som Formand, bemærke, at han foruden at være Formand i Byraadet tillige ifølge Loven var Formand i Kasse- og Regnskabsudvalget, og at det var i Kraft af de Pligter, disse to Stillinger paalagde ham, at han havde talt, som han havde. Der var adskilligt i Forslaget, der kunde give ham Anledning til at tage Forbehold, saaledes f. Eks. at Overenskomsten blev sluttet for 3 Aar, idet det var et Spørgsmaal, om man var kompetent til saaledes at binde Kommunen for en Aarrække. Desuden kunde han ogsaa have fremsat sin Udtalelse om at forbeholde sig sin Stilling for at høre, hvilke Udtalelser man fra socialdemokratisk Side i den Anledning vilde fremkomme med om Kommunallovens § 12, og dette var altsaa ogsaa lykkedes. Det, det drejede sig om, var i Virkeligheden slet ikke de 27 Kr. eller de 40000 Kr., men det Princip, al man gik saa langt ud over den normale Arbejdsløn, at man var ude i den rene Vilkaarlighed. Med Hensyn til om Udvalgets Flertal var stillet frit eller ej, bemærkede han, at Frihed var et omtvisteligt Begreb, men at det dog forekom ham, at det, at den foreslaaede Løn var saa langt over det normale, røbede, at de Herrer var gaaet længere, end det sig hør og bør, naar alene Kommunens Tarv skulde varetages. Taleren

fandt Hr. Samuelsens Bemærkning om den elektriske Bane ret mal a' propos og kunde forsikre, at han ikke paa noget Punkt af Forhandlingerne angaaende den elektriske Bane havde ønsket, at Kommunen skulde indgaa paa noget, der kunde være skadeligt for den.

Harald Jensen hævdede, at der var fremlagt mange Beviser paa, at det foreslaaede Fremskridt for Kommunens Arbejdere ikke var saa enormt, som det blev gjort til. Mindretallet havde ingen anden Ret end den, det kunde tiltvinge sig ved enkelte Lejligheder. Det var før 1890, altsaa da Højre ene sad med Magten, at de 500 Arbejdere havde ønsket sig sat i Skat, men blevet det nægtet. Ingen havde sagt, at Formanden havde misbrugt sin Stilling som Byraadets Formand, men Formanden havde optraadt formanende og bebrejdende overfor Flertallet og talt til det, som om det var en Flok Syndere, der stod for Retten. Flertallet vidste imidlertid fuldt ud, hvad det gjorde, og skulde nok tage Ansvaret derfor. Formanden havde altsaa maattet indrømme, at det var Kommunallovens § 12, han havde hentydet til. Var dette ikke rigtigt, savnede Talere ihvert Fald endnu enhver Oplysning om, hvad Formanden havde ment med sit Forbehold, men han maatte bestemt protestere imod, at Formanden drejede Sagen derhen, at det, at Socialdemokraterne tænkte paa § 12, skulde være en Tilstaaelse af, at de bevægede sig paa gyngende Grund.

Samuelson troede, man meget let kunde faa Arbejderne med til at slutte Overenskomst for et kortere Aaremaal, hvis Formanden gerne vilde have det, eftersom Arbejdernes kæreste Ønske netop var 2 Aar.

Jakob Jensen pegede paa, at Byraadet ogsaa bandt Arbejderne i 3 Aar, altsaa 1 Aar inden nye Valgperiode. Forøvrigt forlangte Arbejdsgiverforeningen jo i denne Tid netop 5aarige Overenskomster overfor mange Fag, og Byraadet havde ofte bundet sig for længere Aaremaal til et eller andet, hvilket tit var en Nødvendighed for Udviklingen.

De af Lønudvalgets flertal i Skrivelse af 11. ds. foreslaaede Ændringer til begge Overenskomster vedtoges. Ligeledes vedtoges de af samme Udvalg i Skrivelse af 15. ds. foreslaaede Tilføjelser til § 12 i Arbejdsmændenes Overenskomst samt Lønudvalgets Ændringsforslag til sammes § 7 og til § 16. Endelig vedtoges de i Lønudvalgets Skrivelse af 29. f. M. indeholdte Punkter, hvorom der er Enstemmighed i Udvalget. Derefter vedtoges Flertallets Indstilling med 11 Stemmer mod 9.

Derefter behandlede Budgetudvalgets Indstilling vedrørende den i Skattevedtægtens § 2 c omtalte Forhøjelse samt om at meddele Ligningskommissionen, at Udgiftsforøgelsen ved Lønoverenskomsterne vil beløbe sig til 40000 Kr., og at dette Beløb vil være at lægge til

Ligningsbeløbet under Indtægtskonto XI.

Jakob Jensen anbefalede at følge Indstillingen om at tillægge 5 %. Han saa derimod ingen Anledning til at tillægge Ligningen de 40000 Kr., da der vilde komme fuldt ud saa stor Indtægtsforøgelse, Da Lærerlønningernes Forhøjelse skete, gjorde Byraadet ingen Ekstraindstilling, skønt man meget godt kendte den omtrentlige Merudgift, da Budgettet blev lagt. Byraadet havde altsaa selv skabt Præcedens i den Slags Tilfælde.

Mikael Johansen meddelte, at Budgetudvalget allerede havde givet Meddelelse til Ligningskommissionen om et Tillæg paa 40000 Kr., og at Skatten allerede delvis var udregnet derefter. Socialdemokraterne i Budgetudvalget havde udtrykkeligt forlangt, at Meddelelse tilgik Ligningskommissionen, naar Overenskomsten var vedtaget. Han anbefalede sine Meningsfæller i Byraadet at undlade at stemme for at give Meddelelsen.

Simonsen gjorde opmærksom paa, at Budgetudvalgets Flertal intet havde med denne Meddelelse at gøre. Havde Ligningskommissionen faaet nogen Meddelelse, maatte det være fra Budgetudvalgets Mindretal. Budgetudvalgets Flertal havde angaaende dette Punkt ingen Særindstilling gjort, da det ikke vilde modsætte sig det, naar det konservative Mindretal endelig vilde have Skatteprocenten sat op. Han anbefalede Socialdemokraterne ikke at stemme for at give Meddelelsen.

Marinus Petersen hævdede, at det ikke passede, at Budgetudvalgets Flertal havde forlangt nogen Meddelelse tilstillet Ligningskommissionen.

Formanden oplyste, at Budgetudvalget havde ladet Lønudvalgets foreløbige Meddelelse om, at Merudgiften ved Lønoverenskomsten vilde blive ca. 50000 Kr., gaa videre til Ligningskommissionen.

Mikael Johansen mente, at Hr. Mousten maatte kunne erindre at have sagt, at han frafaldt Hr. Simonsens Forslag, fordi Skattekontoret udregnede Skatten efter 11 %.

Mousten havde sagt, det var naturligst ingen Meddelelse at sende, da Udgiften kun vilde blive 40000 Kr., og der kunde regnes med en Indtægtsforøgelse paa 48000 Kr., men at han iøvrigt intet havde derimod, naar Formanden og Hr. Mikael Johansen endelig vilde have Meddelelsen sendt.

Forhøjelsen i Henhold til Skattevedtægtens §

2c fastsættes til 5 %. Det vedtoges med 6 Stemmer at meddele Ligningskommissionen, at

Udgiftsforøgelsen ved Lønoverenskomsten vil beløbe sig til 40000 Kr., og at dette Beløb vil være at tillægge Ligningsbeløbet under Indtægtskonto XI.

Uddrag fra byrådsmødet den 23. november 1911 - side 9

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 42-1911)

Fra Lønudvalget forelægger følgende Indstilling vedrørende forskellige Lønandragender fra Funktionærer under Kommunen:

"Det af Byraadet nedsatte Lønudvalg har gennemgaaet de indsendte Lønandragender og anmodet Herr Kontorchef Neergaard om at udarbejde et Schema med en Oversigt over den Merudgift, det vilde blive for Kommunen, saa fremt Byraadet vilde imødekomme disse Andragender.

Beregningen er foretaget saaledes, at man ved denne Oversigt ikke alene kan se den øjeblikkelige Merudgift, men tillige den aarlige Merudgift gennem en Lønningsperiode af 12 Aar i Overensstemmelse med det nugældende Lønregulativ.

I Følge denne Oversigt vil Merudgiften i Løbet af de 12 Aar blive ca. 365000 Kr. foruden ca. 100000 Kr- til Kontorassistenter og 340000 Kr. til Politibetjentene, ialt ca. 800000 Kr.

Efter at Udvalget har afholdt en Del Møder om denne Sag, er Udvalget blevet enigt om at indstille og anbefale Byraadet, at man ikke for Tiden af Hensyn til Kommunens økonomiske Forhold kan indlade sig paa en Omregulering af Lønregulativet, som vil medføre saa betydelige Udgifter som nævnt i medfulgte Oversigt.

Hele Udvalget er dog enigt i at anbefale Byraadet at rykke Kontorassistent Frk. Hagen-Jacobsen op i 12. Lønklasse med en Løn fra 1400-1800 Kr. med Bibeholdelse af sin Anciennitet, saaledes at det første Løntillæg bliver regnet fra den 1. November 1913.

Flertallet af Udvalget, bestaaende af d'Hrr. Folketingsmand F. F. Samuelsen, Snedker Marinus Petersen og Restauratør R. P. Jacobsen, indstiller tillige til Byraadet at forandre 15. Lønklasse, som nu er fra 1100-1400 Kr. til fra 1300-1500 Kr. med 100 Kroners Tillæg hvert 3. Aar, og at Vejmændene rykke op i denne Lønklasse fra 1. April 1912 med Lønanciennitet fra samme Dag.

For Maalerkontrollørerne, Fyrbøderen ved "De Gamles Hjem" og Desinfektøren ved Kommunehospitalet, som staar i denne Lønklasse forandres Lønancienniteten saaledes: De Maalerkontrollører og Desinfektøren, som for Tiden har 1400 Kr., faar først et Løntillæg den 1. April 1915.

De 3 Maalerkontrollører, som for Tiden har en Løn af 1100 Kr., faar et Løntillæg af 200 Kr. til 1. April 1912, men saaledes at Lønancienniteten bibeholdes.

De Maalerkontrollører, som for Tiden har en Løn af 1300 Kr., bibeholde deres Anciennitet, ligesom Fyrbøderen ved "De Gamles Hjem".

Flertallets Forslag vil medføre en Merudgift af 1200 Kr. for det kommende Aar 1912/13 og 833 Kr. 33 Øre. for 1913/14.

Mindretallet i Lønningsudvalget, Fabrikant J. Chr. Møller og Muremester Magnus Nielsen, kan være enig med Flertallet af Udvalget i, at man ikke for Tiden af Hensyn til Kommunens økonomiske Forhold kan indlade sig paa en Omregulering af Lønregulativet, hvilket kan medføre betydelige Udgifter for Kommunen, og under Hensyn hertil kunde Mindretallet have gaaet med til ikke for Tiden at foretage nogen Forandring af Lønregulativet. - Mindretallet kan ikke tiltræde Flertallets Forslag saaledes, at 15. Lønningsklasse forandres fra 11-1400 Kr. til 13-1500 Kr.; Maalerkontrollørerne vilde paa den Maade faa en højere Begyndelsesløn end Politibetjentene, hvad der maa anses for uretfærdigt. Mindretallet indstiller til Byraadet:

At Ingeniør-Assistent Jens Galten, der staar i 5. Lønningsklasse og for Tiden har en Gage af 3200 Kr., rykkes op i 3. Lønningsklasse 3900 Kr., stigende hvert 3. Aar med 300 Kr. til 4500 Kr., gældende fra ¼ 1912 og med Lønanciennitet fra samme Dag.

At Assistent paa Fattiggaarden N. Müller Larsen der staar i 8. Lønningsklasse og har en Gage af 2200 Kr., rykkes op fra ¼ 1912 som Fuldmægtig i 7. Lønningsklasse med Lønanciennitet fra ¼ 1906 saaledes, at hans Gage fra ¼ 1912 bliver 2400 Kr.

At Kontorassistent paa Fattiggaarden Emanuel Jensen, der staar i 16. Lønningsklasse og har en Gage af 1600 Kr., rykkes op i 8. Lønningsklasse fra ¼ 1912 som Kontorassistent af 1. Klasse med Lønanciennitet fra ¼ 1912 saaledes, at hans Gage fra samme Dato bliver 1800 Kr.

At Vejgmændene rykkes op fra ¼ 1912 i 15. Lønningsklasse fra 11-1400 Kr., saaledes at

de, der har Slutningslønning i 17. Lønningsklasse 1200 Kr., faar 3 Aars Lønanciennitet, medens de, der ikke har Slutningslønning, har Lønanciennitet fra samme Dato.

Mindretallets Forslag vil medføre en Udgift for 1912/13 af ca. ! 300 Kr., for 1913/14 af ca. 1200 Kr.

Samuelson forelagde Indstillingen og udtalte, at denne sikkert vilde være en Skuffelse for de mange, som havde andraget om Lønforhøjelse. Da Udvalget blev nedsat, fik det imidlertid en Rettesnor at gaa efter, idet Udtalelserne i Byraadet var af en saadan Natur, at det for Udvalget gjaldt om at holde igen. Han fremhævede dernæst, at hele Udvalget var enig om at foreslaa at rykke Kontorassistent Frk. Hagen-Jacobsen op i 12. Lønklasse. Frk. Kruse paa Byraadskontoret var sidste Aar blevet rykket op i denne Klasse, og Frk. Hagen-Jacobsen havde en større Uddannelse og længere Anciennitet end Frk. Kruse. Denne Oprykning vilde desuden ikke medføre Konsekvenser. Taleren oplyste endvidere, at Udvalgets Flertal havde forandret sin ovenfor aftrykte Indstilling saaledes, at 15. Lønklasse ikke forandres til 1300-1500 Kr., men til 1200-1500 Kr. Den øjeblikkelige Merudgift efter Flertallets Indstilling vilde derefter kun blive 600 Kr. og næste Aar 432 Kr. Udvalgets Flertal var enig med Mindretallet i, at Ingeniørassistent Galtén maaske burde lønnes noget højere end Tilfældet var i Øjeblikket, men det turde ikke gaa med til at forandre hans Løn, da dette maaske vilde medføre, at Bygnings- og Brandinspektøren, Sygehusinspektøren og Vandværksbestyreren, som stod i samme Lønklasse, ogsaa vilde forlange at rykke op, og fordi det var vanskeligt at lønne Ingeniørassistenten bedre end disse. Ligeledes vilde andre kunde føle sig brøstholdne, hvis Assisterne Muller Larsen og Emanuel Jensen paa Fattiggaarden fik Lønforhøjelse saaledes som af Mindretallet foreslaaet. Forskellige Grupper af Funktionærer havde ønsket mundtlig Forhandling med Udvalget, men dette havde været enig om, at det ikke var til nogen Nytte at ulejlig disse Folk. Sluttelig anbefalede han Flertallets Indstilling.

Møller beklagede, at der ikke var opnaaet Enighed i Udvalget, skønt Mindretallet havde været meget forhandlingsvenlig og havde kundt gaa med til slet intet at foretage, hvad Flertallet imidlertid ikke syntes om; den væsentligste Hindring herfor havde sikkert været Maalerkontrollørerne. Efterhaanden som Byen blev større, var det nødvendigt at knytte dygtige Mænd til de forskellige Administrationsgrene, og under Hensyn til denne Betragtning var det, at Mindretallet mente det nødvendigt at knytte ganske enkelte fastere til Kommunen. Blandt disse var Ingeniørassistent Galtén, der havde været Kandidat i 14 Aar

og var en overordentlig dygtig Mand, som havde vist, at han uden Vanskelighed kunde varetage Stadsingeniørens mangeartede Forretninger under dennes Sygdom. Skulde Stadsingeniørens Forretninger overtages af en Mand, der var ukendt med dem, vilde det let komme til at koste Byen adskilligt mere, end det vilde koste at flytte Galten op i 3. Lønklasse. Sygehusinspektøren eller Vandværksbestyreren vilde næppe føle sig forbigaaet, hvis Galten rykkede op, og Bygnings- og Brandinspektøren burde forlængst have været i en højere Klasse. Iøvrigt havde Brolægningsudvalget ogsaa enstemmigt anbefalet Galten til Forhøjelse. Med Hensyn til den foreslaaede Oprykning af Kontorassistent Muller Larsen gjaldt det ligeledes, at han paa udmærket Maade havde vist, at han kunde træde i Fattiginspektørens Sted, og Fattigudvalget havde da ogsaa enstemmigt i Oktober Maaned anbefalet ham saavel som Assistent Emanuel Jensen til Oprykning. En Forhøjelse af Maalerkontrollørernes Løn kunde Mindretallet ikke gaa med til. Disse Folk havde den allerbehageligste Stilling i Kommunen, de var ukontrollerede, saa de nogenlunde kunde benytte Tiden, som det passede dem, og de havde fri Uniform og Pension, naar de gik af. At sammenstille dem med Politibetjentene vilde heller ikke være retfærdigt. Taleren kunde ikke tænke sig anden Grund til Flertallets Forslag om at forhøje Maalerkontrollørernes Løn end den, at de ved en Lejlighed havde gjort et af Flertallets Medlemmer en Tjeneste, hvilket imidlertid ikke burde honoreres med klingende Mønt.

Jakob Jensen havde helst set, at Udvalget havde foreslaaet slet ingen Forandring at foretage i Lønregulativet i Aar. Skulde der imidlertid foretages Forandringer, var det selvfølgelig, at Vejmændenes Løn burde forhøjes, da de var saa langt nede, at Kommunen næppe kunde være det bekendt. Maalerkontrollørerne vilde efter Udvalgets Forslag maaske nok blive bedre stillede end de løse Arbejdere, men deres Løn vilde dog ikke blive synderlig stor, saa Taleren kunde godt tiltræde Flertallets Forslag paa dette Punkt. I det hele taget var Flertallet Forslag saa nøgternt, at Taleren kunde anbefale det. Det var forstaaelig, at Mindretallet var gaaet den Vej, det var, for naar der var Tale om en Forhøjelse af 100 Kr. for dem, der havde 1000 Kr. i Løn, skulde der selvfølgelig 500 Kr. Forhøjelse for dem, der var langt højere oppe. Det havde altid været Praxis, saa længe Taleren havde kendt Byraadet. Brandinspektørens Løn var f. Eks. blevet næsten fordoblet, skønt det, der foregik fra den Kant, var saa løst, som noget kunde være. Ingeniør Galten var vel Kommunen en tro Mand, men hans Løn var heller ikke lav, og med de Udgifter, Kommunen havde, var der ikke noget at klage over for dem, der havde over 3000 Kr. i Løn. Skulde saadanne Lønninger hæves, maatte hele Lønregulativet reguleres, saaledes at de

mindrelønnede ogsaa kom op, og Taleren vilde gerne spørge Mindretallet, om Kommunekassen kunde være tjent med det.

Samuel sen bemærkede, at hvis Hr. Møller mente, at Maalerkontrollørerne havde for lidt at bestille, kunde Hr. Møller som Medlem af Belysningsudvalget foreslaa, at de fik noget mere. Det havde for nylig staaet i et Dagblad, at Hr. Møller var den egentlige daglige Leder af Belysningsvæsenet. Hvis dette var rigtigt, hvad imidlertid hverken Hr. Christensen eller Taleren og sikkert heller ikke Direktøren kunde indrømme, saa havde Hr. Møller jo let Adgang til at give Maalerkontrollørerne let Arbejde. Naar Hr. Møller trods de daarlige økonomiske Forhold kunde foreslaa, at en enkelt Mand fik lige saa meget i Lønforhøjelse, som Flertallet foreslog til samtlige Maalerkontrollører og Vejmænd, var der ingen smalle Steder. Brolægningsudvalgets og Fattigudvalgets Anbefalinger skulde man ikke lægge mere ind i, end at disse Udvalg var tilfreds med vedkommende Funktionærers Arbejde. Flertallets Hovedformaal havde været at give de lavestlønnede et saadant Tillæg, at de omtrentlig kunde komme paa Højde med Kommunens Arbejds mænd og Haandværkere.

Christensen forekom det, at Galten ikke med en Løn af 2600 Kr. stigende til 3800 Kr. havde noget at beklage sig over, navnlig naar Hensyn toges til, at Galten paatog sig privat Arbejde ved Siden af. Taleren vilde i Anledning af Hr. Møllers Insinuation om, at Flertallets Forslag angaaende Maalerkontrollørerne skulde være en Kadeau for en udvist Tjeneste, gerne vide, hvem Maalerkontrollørerne havde gjort en Tjeneste. Han skulde gerne indrømme, at Maalerkontrollørerne havde en let og behagelig Stilling, og han havde da ogsaa tidligere i Belysningsudvalget spurgt, om deres Distrikter ikke kunde gøres noget større, men hans Henstilling var ikke blevet fremmet endnu. Antagelig vilde der vel snart komme Forslag derom, nu da Hr. Møller, efter hvad der sagdes, havde Hovedledelsen. Han anbefalede Flertallets Indstilling.

Magnus Nielsen kunde ganske slutte sig til Hr. Møllers Udtalelser. Han syntes ikke, Flertallet tog tiistækkelig Sigte paa, hvad der kunde siges at være uundværlig i Kommunens Husholdning. Ingeniør Galten kunde ikke sammenlignes med en almindelig Ingeniør paa et Kontor, idet Galten havde faaet en saadan Uddannelse paa Stadsingeniørens Kontor, at han kunde overtage en ledende Stilling som Stadsingeniør andet Steds, og Spørgsmaalet var da, om man vilde være tjent med at lade Galten gaa, hvis han fik Tilbud om en saadan Stilling. Taleren kunde heller ikke godkende en Sammenstilling af Galten og de andre Funktionærer i Lønklassen, idet Galtens Arbejde var meget alsidigt og berørte alle

Ingeniørvæsenets Omraader, hvorimod de andre Funktionærers Virksomhed var mere ensidig og ikke krævede store Forkundskaber. Det samme gjaldt i nogen Maade for Kontorassistenterne Muller Larsen og Emanuel Jensen, som begge udførte adskilligt mere end almindeligt Kontorarbejde, og som sad inde med en Viden, der burde paaskønnes. Alle var sikkert enige om, at Tiden ikke var inde til en almindelig Lønforhøjelse, og Taleren var da ogsaa kun gaaet med til de af Mindretallet foreslaaede Forhøjelser, fordi han syntes, der ved disse opfyldtes et Retfærdighedskrav. Naar Byens Budget tillod det, skulde han altid være med til at sætte Lønningerne i Forhold til vedkommendes Arbejde.

Marinus Petersen var forbavset over Hr. Møllers Udtalelse om, at Maalerkontrollørerne havde gjort et Udvalgsmedlem en Tjeneste, der skulde honoreres. Ingen af Maalerkontrollørerne havde gjort Taleren nogen Tjeneste, saa han vilde gerne bede om Forklaring paa den Sag. Det bestemmende for Flertallet havde været, at de lavestlønnede fik en Løn, der var nogenlunde tilstrækkelig til at leve af. Dermed skulde ikke være sagt, at de med det foreslaaede fik, hvad der var tilstrækkeligt, men Budgettet maatte jo ikke belastes for stærkt. Ingeniør Galten var sikkert en dygtig Mand, men man bandt ham næppe stærkere til Byen ved at give ham en Lønforhøjelse. Taleren var gaaet med til at foreslaa Frk. Hagen-Jacobsens Oprykning, fordi det blev gjort gældende, at hun ved Frk. Kruses Oprykning i Fjor var blevet forbigaaet. Iøvrigt mente han, at Frk. Kruses Arbejde var mere omfattende end Frk. Hagen-Jacobsens, men var der sket denne en Uret i Fjor, vilde han være med til at gøre det godt i Aar.

Møller skulde i Anledning af Hr. Jakob Jensens Spørgsmaal, om Mindretallet mente, at Kommunekassen kunde være tjent med en almindelig Lønforhøjelse, erindre om, at han, da han første Gang havde Ordet, havde udtalt, at Mindretallet i Udvalget havde tilbudt slet ikke at foretage noget, thi dermed var jo givet, at Mindretallet havde Følelsen af, at man for Tiden ikke havde Raad dertil. Overfor Hr. Samuelson bemærkede han, at det nok kunde tænkes, at Galten gavnede Kommunen lige saa meget som 3 - 4 Maalerkontrollører. Hr. Samuelson syntes ikke at tillægge Fattigudvalgets Anbefaling nogen stor Betydning, men Taleren tvivlede dog ikke om, at Fattigudvalgets Medlemmer vilde stemme for det, de selv havde anbefalet. Med Hensyn til den Tjeneste, Maalerkontrollørerne havde gjort Flertallet, udtalte han, at skønt det, da Lønregulativet blev oprettet, ikke blev Pligt for Funktionærerne under det at staa i nogen Organisation, saa forlangte Arbejdsmændene paa Gasværket dog, at Maalerkontrollørerne skulde være Medlem af deres Organisation, og vilde endog tvinge dem deri ved Strejke. Maalerkontrollørerne kunde ikke forstaa, at de havde nogen

Pligt i den Henseende, hvad Taleren heller ikke mente, de havde, men da han motiverede sin Stilling i Udvalget, mente dettes Flertal, at Maalerkontrollørerne skulde afskediges, fordi de ikke stod i Organisation, Maalerkontrollørerne gik saa ind paa frivilligt at indmelde sig i Organisation, og dermed havde de efter Talerens Mening gjort Flertallet en Tjeneste. Naar Hr. Samuelsen havde omtalt, at et Dagblad havde betegnet Taleren som Belysningsvæsenets daglige Leder, vilde han bemærke, at han lige saa lidt kunde være ansvarlig for, hvad der stod i det paagældende Blad, som Hr. Samuelsen kunde være ansvarlig for, hvad der stod i "Demokraten". Enhver maatte jo vide, at Direktøren og Kontorchefen forestod den daglige Ledelse.

Mousten fandt, da Lønregulativet blev oprettet, at 20 Lønklasser var for mange, og mente derfor, at Tallet skulde indskrænkes, naar Regulativet engang skulde laves om. Denne Gang var det altsaa ikke lykkedes, men maaske vilde det lykkes næste Gang. Taleren fandt ikke, man kunde sammenligne Frk. Hagen-Jacobsens Stilling med Frk. Kruses, -ligesom han ogsaa mente, at der vilde følge adskillige efter, hvis Frk. Hagen-Jacobsen skulde have den foreslaaede Lønforhøjelse, løvrigt vilde han anse det for rigtigst at lade Kommunebogholderen undersøge Anciennitetsforholdene, inden man vedtog nogen Lønforhøjelse.

Jacobsen fandt den af Flertallet foreslaaede Lønforhøjelse til Maalerkontrollørerne saa lille, at den ikke kunde kaldes uforsvarlig. Angaaende den af Maalekontrollørerne udviste Tjeneste bemærkede han, at Maalerkontrollørerne havde været Arbejds mænd og som saadan tidligere staaet i deres Afdeling.

Samuelsen saa ingen Grund til at udsætte Sagen for at lade Bogholderen undersøge Anciennitetsforholdene, da det hele kun drejede sig om 1200 Kr. efter Mindretallets Forslag og 600 Kr. efter Flertallets. Frk. Hagen-Jacobsens Arbejde kunde fuldt ud staa Maal med Frk. Kruses. Til Udtalelsen om, at Galten let kunde gavne Kommunen mere, end den af Mindretallet foreslaaede Lønforhøjelse androg, bemærkede han, at det var enhver Embedsmands Pligt at gavne Kommunen, og at der ingen Anledning var til at give Gratiale til nogen for at gøre sin Pligt. Fattigudvalgets Anbefaling tillagde Taleren stor Betydning, men han fandt den ikke tilstrækkelig til alene at føre til en Lønforhøjelse. Det var et Spørgsmaal, om Maalerkontrollørerne ikke havde indmeldt sig i deres Organisation for at ærgre Hr. Møller. Taleren var en bestemt Modstander af, at nogle lavede Seperatororganisationer for at dække sig selv og undgaa at bidrage til deres mindre godt

stillede Kammerater.

Mikael Johansen mente, at Aarsagen til, at der i Aar forelaa saa mange Lønkrav, laa i det altfor store Tillæg, man havde givet de kommunale Arbejdere. Mange havde vel nødtigt at faa noget mere, men man havde ikke Raad dertil. Galten var en meget dygtig Mand, og i København, Frederiksberg og vistnok ogsaa i Odense blev lignende Stillinger som Galtens lønnet som Mindretallet foreslog. Det burde forbydes Funktionærerne at have privat Arbejde, men de burde til Gengæld saa lønnes saaledes, at de ikke behøvede det. Iøvrigt skulde man aldrig være bange for at belønne Dygtigheden Maaske vilde det være bedst at henvise hele Sagen til Budgetudvalget.

Christensen gjorde gældende, at de Folk, der i Fjor fik Tillæg, var saa lavt lønnede, at ingen af dem, der androg om Lønforbedring i Aar, var saa daarligt stillede. De Folk, der stod i fast Arbejde, havde Pligt til at støtte dem, der var arbejdsløse, ved at staa i deres Organisation. Paa dette Punkt var Mestrene iøvrigt lige saa strikse som Arbejderne og tillod lige saa lidt nogen at bryde ud. For nylig havde man jo behandlet en Sag, hvor en Mester var blevet ekskluderet af sin Forening, fordi han havde indgivet for lave Tilbud.

Møller hævdede, at naar man anbefalede en Oprykning, maatte man ogsaa stemme for den, da Anbefalingen ellers var værdiløs. Han kunde ikke forstaa, hvad ærgeligt for ham der skulde være

i, at Maalerkontrollørerne indmeldte sig i Fagforeningen. Fakta var, at man vilde tvinge Maalerkontrollørerne til at gaa ind i Organisationen, hvad de juridisk set ikke var pligtige til. Naar en Arbejder kun tjente 1200 Kr., var 1500 Kr. ogsaa for meget for en Maalerkontrollør.

Samuelson gjorde opmærksom paa, at Maalerkontrollørerne stod i Organisationens, men vilde melde sig ud.

Flertallets Forslag vedtoges. Mindretallets Forslag forkastedes.

Uddrag fra byrådsmødet den 11. januar 1912 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 42-1911)

Valg af en Mæglingsmand i Henhold til Reglerne for faglig Strid angaaende Spørgsmaal om Forstaaelsen af § 12 i Lønoverenskomsten med Kommunens Arbejdsmænd.

Formanden meddelte, at Lønudvalget var enig i, at dets Arbejde maatte betragtes som endt, og at det savnede Kompetence til at vælge en Mæglingmand, men at det henstillede til Byraadet at vælge en saadan.

Mousten ansaa det for rigtigst at vælge et af Lønudvalgets Medlemmer.

J. C. Petersen mente det rigtigst at vælge en Jurist.

Formanden forekom det heldigst at vælge Mæglingmanden udenfor Byraadet.

Marinus Petersen gjorde opmærksom paa, at det kun var Mægling, der skulde foretages, og at Sagen vilde komme tilbage til Byraadet, hvis Parternes Mæglingmænd ikke blev enige. Maaske vilde det være rigtigst at vælge en Mand udenfor Byraadet

Mikael Johansen fandt, at Overenskomsten var saa tydelig, at det var uforstaaeligt, hvad en Mægling skulde til.

Jakob Jensen syntes ikke om at vælge Mæglingmanden uden for Byraadet, fordi han ønskede, at Mæglingmændene ikke skulde blive enige. Skulde de nemlig ikke blive enige, vilde Sagen blive bragt for Forbundet, og han kunde dog ønske at se, om dette vilde følge det, der her forlangtes. Taleren var personlig ikke bange for Hvervet, men skulde dog foreslaa Hr. Marinus Petersen som den bedst egnede.

Samuelson vilde ligesom Hr. Jakob Jensen ikke finde det rigtigt af Byraadet at skyde Hvervet fra sig, og han havde den Opfattelse, at Sagen vilde komme til Hovedorganisationen, og at denne maaske vilde komme til et andet Resultat end den stedlig Organisation.

Marinus Petersen kunde ikke indrømme, at den paagældende Bestemmelse i Overenskomsten var absolut tydelig. Han foreslog at vælge Hr. Jakob Jensen, som jo efter sin egen Udtalelse ikke syntes uvillig, men skulde iøvrigt ikke selv undslaa sig Hvervet, hvis man ønskede ham.

Marinus Petersen valgtes.